

Kovalcsik Katalin

Karácsonyi köszöntés a beás cigányoknál

A karácsonyi köszöntés a beás cigányoknál néhány évtizeddel ezelőtt még elterjedt szokás volt. Román tájszóval *korinyál ásnak* nevezik, amit köszöntésnek vagy áldás mondásnak fordítanak le.

A hagyomány őrzésében fáziskülönbség van a nagyobb tömegben élő dunántúli és az ún. ticsán. azaz a Tisza melleit élő. néhány családból álló szórvány beásság között.

A Dunántúlon élő beások már hosszabb ideje elszakadtak a román nyelvterülettől, ezért nyelvük és kultúrájuk szigeti jellegei öltött.

Az újabb hatások elsősorban a magyarok, másodsorban pedig (főként a határszéli területeken) a délszlávok felől érik őket.

Ezért már eltűnőben vannak kultúrájuk azon elemei, amelyek a környező lakosságtól teljesen idegenek (mint például a közösségen belüli törvénykezés), vagy már háttérbe szorultak (így a jeles napokhoz fűződő népszokások). Ez az oka annak, hogy ma már a karácsonyi köszöntés is elsősorban a gyermekek szórakozása, illetve pénzkereseti forrása.

Egészen más a helyzet a ticsánoknál. Az idősebb korosztály tagjai még emlékeznek arra, hogy szüleik Nagyvárad környékéről jöttek az 1910-es évek elején a mai Magyarország területére. Ezután főleg Szabolcsban időztek, majd Tiszafüred (Heves megye) környékén telepedtek le. A mai középkorúak egy része innen is továbbindult, és családonként szétszóródott szinte az egész ország területén.

Az idősebb ticsánok tehát nem azt a családi használatra szánt, erősen redukált szókincsű román nyelvet beszélik, amit a dunántúliak, mivel itt-tartózkodásuk óta meg nem lelt el annyi idő. hogy román szókészletük jelentősen lecsökkent volna. A középkorúakra viszont itt is jellemző a nyelvi elszegényedés, melynek folyamatát a családok szétköltözése tovább gyorsítja.

Bár a rohamos változások a ticsánok hagyományait, többek között a karácsonyi szokásokat is érintik, az idősebb nemzedék még ragaszkodik hozzájuk.

Elbeszéléseik alapján képet nyerhetünk arról, hogy hogyan zajlott régebben, gyermek- és ifjúkorukban a karácsony megünneplése, es miben változott meg mára.

A szokás megtartásában segítségükre volt, hogy korábban Szabolcsban éltek, ahol a környező lakosság *k* igényt tartott arra, hogy a cigányság betlehemezéssel. illetve karácsonyi énekekkel köszöntse. Ezért a ticsánok zenei hagyományában még manapság is fontos helyet foglalnak el a karácsonyi énekek.

A továbbiakban azt mutatjuk be, hogyan köszönti a karácsonyt a két beás csoport. A szokás leírása után a köszöntő szövegek különböző típusait vesszük szemügyre, majd legvégül magukat a dalokat, amelyek a román kolindák (karácsonyi énekek, beás változatban: korinda) különböző típusaihoz tartoznak.

A szokás leírása

A ticsánoknál a felnőttek már karácsony előtt e»y héttel elkezdik uvakorolni a karácsonyi énekeket. A

Hajdú megyei Egyeken élő Serbán Mihály¹ a következőképpen mesélte el a karácsonyi köszöntés lefolyását:

„Összefogunk, megbeszéljük, melyik házba [megyünk be]. Például ide mink jövünk, na, itt van a család. Akkor ez be van zárva, ez az ajtó. Akkor azt mondjuk: Szlobod-ij pä Dumnyizo [szü] poménjim?² Szabad az Isten dicséretéért? (tk 'említeni') - Azt mondják idebent: Szlobod [ij]! Szabad! - Csak ezzel [az énekkel] kezdjük: Si nyé lászú gózdé-n kászú. - Erresszen be a gazda a házba. És akkor, mikor már tényleg elmondjuk, hát van olyan, már huncutságból is, hogy bevárja, nem nyissa ki az ajtót, míg el nem mondjuk kint mindet. De van olyan, hogy csak félig se, vagy a félnek a negyedit elmondjuk, oszt akkor már beenged. Kiryissa az ajtót, oszt beenged, oszt akkor azt is idebent mondjuk el már. Bejövünk, oszt akkor foglalunk helyet, oszt akkor iszunk.”

Az ajtó előtt mindig az említett éneket kezdik el, majd odabenn, az asztal mellett a többi. A sorrend a továbbiakban nem kötött, a román nyelvű karácsonyi énekek közé magyarok is kerülnek.

„A magyarokhoz itt nem járunk, csak Szabolcsba [jártunk]. Ott már aztat mondtam el: A piac közepén / Két kis almafácska, meg: Csordapásztorok. Ott az a divat még most is. De itt már csak így, köztünk mondjuk el. A magyarok itt erre nem tudják azt, hogy: a' ének!”

Köszönteni két koresoportban járnak, először a fiatalok keresik föl szüleiket, majd a szülők mennek el hozzájuk. Nemek szerinti elkülönítés nincs, és a gyermekeket is mindig magukkal viszik.

„Ők úgy szokták, hogy a fiatalok először az öregeket keressék meg, utána meg úgy jövünk mink ide. Így a családban. És akkor minden házhoz. Minden házt elénekeljük karácsony este. Na, elkezdjük, na, mondjuk ilyenkor, hét óra, fél nyolc, nyolc óra tájon. Ők jönnek hozzánk, mármint mihozzánk, osztán meg mink megyünk úgy velök, így sorba, sorba, minden háznál. Egyik ott, a másik amott, így: Na, meg menyünk, ha nem is család, má jó ismerősünk vagy jó barátunk, vagy mit tudom én, elmegyünk. Ők is eljönnek hozzánk. Sőt, meg is szoktak előzni, hogy ők jönnek először, ezek a jó barátok is, és akkor ők köszönnek fél. Hát már akiktől öregebbek vagyunk.”

Serbán Mihály gyermekkorában a karácsony este még nagyobb ünnepség volt, mint most, amikor a köszöntés után leülnek tv-t nézni. Akkor „tartott ez reggel négy-öt óráig, hat óráig. Akkor már kitétek egy helyet, na, itt most már letartózkodunk. Egy utolsó háznál vót. Na, innét má nem mentek el, most má itt maradunk.”

Hasonlóképpen mesélte el a koringyálást a Heves megyei Poroszlón élő Borsos Jánosné is,⁴ de a szokás napjainkban mutatkozó bomlására nem elsősorban a televízió, hanem sokkal inkább a cigányságon belüli társadalmi különbségek megjelenésében kereste a magyarázatot:

„Tavaly az enyim is volt, ez a kicsi [koringyálm], ő is mondta utánunk. De mostan mondta is: Anyu, nem megyünk mostan köszöntetni? Most nem megyünk, fiam.' Mihozzánk sem jött senki, mink se megyünk sehova. Mert már most úgy vannak vele, hogy a gazdagok nem mennek a szegényekhez, a szegények nem mennek a gazdagokhoz, má most kiváló mindenki, tudja maga, hogy hogy van, mint a magyaroknál.”

A ticsánoknál tehát a karácsonyi köszöntés a legutóbbi időkig a felnőttek tiszte volt, a gyermekek tőlük tanulták meg a szokást és a dalokat. Ez az oka, hogy az ő repertoárjuk viszonylag gazdag, összesen öt korindából áll (az egyik a dunántúliaknál is ismert más szöveg- és dallamváltozatban), és az előadásmód is igényes. A Dunántúl déli részén ellenben már a legöregebbek is úgy emlékeznek, hogy csak a gyermekek jártak köszönteni.

A Baranya megyei Magyarmecskén és a mellette levő Gilvánfán - amely mára már beás falu lett - a rokon gyerekek sötétedés után gyűlnek össze. Házról házra járnak, és mindenhol ajándékot: süteményt és elsősorban pénzt kapnak. A köszöntést karácsony első napjának reggelén is folytatják. Összesen két korindát ismernek, azonos szöveggel, de ezeket is kiszorítják más, alkalomhoz nem kötött énekek. A magyarmecskei Orsós Lászlóné⁵ szerint már gyermekkorában is inkább táncdalokat énekeltek citerakísérettel. Az ajtó előtt köszöntek: *Bunã szárá!* (Jó estét!), majd elkezdtek énekelni, táncolni. A mai gyerekek harmonika-kísérettel énekelnek. Van egy zenész is, aki „muzsikával”, azaz hegedűvel szokott körbejárni. Ha a felnőttek meglátogatják egymást, ők csak szöveges köszöntőt mondanak.

A Dunántúl többi részén sem énekelnek már karácsonykor korindákat, de néhány faluban a 70-es, 80-as évekig még eljártak köszönteni. A Tolna megyei Nagydorogon Ignác István az 1980-as évek elején vett részt utoljára köszöntésben. Kizárólag férfiak mentek, a nőknek ezalatt otthon kellett maradniuk, hogy jelenlétükkel nehogy szerencsétlenséget hozzanak a szomszédokra. A férfiak, de különösen a fiúgyerekek köszöntője jelentette a szerencsét. Tolna és Zala megyében több faluban még ismerik a Baranyában énekelte korinda változatait. A Nagydoroggal szomszédos Szedresen az idősebbek négyesoros, a fiatalabbak kétsoros szöveggel, Zala megyében pedig más szövegekkel. A családok általában

összegyűlnek karácsony este, és az alkalomhoz nem kötött dalokat éneklük, illetve szöveges köszöntőket mondanak.

A köszöntő szövegek típusai

A köszöntő szövegeknél általános követelményként fogalmazták meg, hogy az köszönt jól, aki minél jobban „cifrázza”: azaz minél több jókívánságot tud mondani. Az egyik legteljesebb változatot a szedresí KONRÁD Imre diktálta le, aki 1987-ben néhány hónapig részt vett a gyűjtött beás anyag földolgozásában is. Az ő változata a következő:

Köszöntő férfi:

Bună gyiminyácá, māj! Hár szá fjié,
kă-ny ázsunsz krisjuny-sztá, māj! Ku
pácse sí ku szănátátye, sí ku voje
sí ku fjalá sí ku bukurij, māj ku
mult biny, māj ku mult nurok.
Dă lá miny pucjn, dă lá Dimizo
māj mult.
Fugă rou, ká pãrou, vijé binyilye,
ká nãlbinyilye!
Kityé páj-ász pã kulyib-ászt dă
tyityije, átityé bánj dă pipáros szá

Jó reggelt, hej! Hála legyen,
hogy megértük ezt a karácsonyt, hej!
Békével és egészséggel, jókedvvel,
büszkeséggel és boldogsággal, sok
jóval, sok szerencsével.
Tőlem keveset, a Jóistentől többet.

A rossz illanjon el, mint a harmat,⁷
jöjjön a jó, mint a méhek!
Amennyi szalma van ennek a kunyhónak
a tetején, annyi papírpénzt adjon

vă gye Dimizo ân fákáz dă kulyibă!
Sză-m jirtéc, kă jo māj mult nu styu!
Házigazda:
Ămmen, ămmen!

a Jóisten a kunyhótok földjére!
Bocsássatok meg, hogy nem tudok többet!

Amen, Amen!

A szövegek első része mindig a köszönés és a hálaadás a boldog karácsonyért. A *māj* (nyelvjárási változatban: *mai*; *baj*, *búi*) szó a beásoknál a férfiak megszólítására szolgál (lásd román *bre*, *brea*, 'hé, Im, tyil, hej'). Mindig hangsúlyosan, sokszor hosszan kitartva, kiáltásszerűen ejtik. A jókívánságok általánosan ismertek a változatokban. A „*Bocsássatok meg, hogy nem tudok többet!*” fordulat a máj- említett „cifrázásra” vonatkozik: a köszöntő sajnálkozik, hogy több jókívánság nem jut az eszébe.

Néhány változat dunántúli beásoktól:

Néhány változat dunántúli beásoktól:

Bunā sz^ár^á, m^áj! Ázsunzs^jém m^áj
multyé kris^jun sz^án^át^átsz, bukuro^sz,
m^áj! No, vⁱjé bⁱn^jé, k^á n^álbⁱn^yé,
áfu^gá rou, k^á pⁱrou, máⁱíí!
Házigazda:
Fij sz^án^át^átsz!

Poroszló (Heves),1989. Nyerges János, sz.1949. Branovo okr. Nové Zámky (volt Kisbaromlak, Zemplén megye). Most tiesánok között él. Mgt. 5588/B-12.

Jó estét, hej! Több karácsonyt
érjünk meg egészségben, boldogságban, hej!
No, jöjjön a jó, mint a méhek,
fusson a rossz, mint a patak (?), heeej!

Köszönjük! (Szó szerint: Légy egészséges!)

Bunā sz^ár^á lá kris^jun! Kit
fir d^á páj^é ci-j p^á kuljⁱb^á,
átit bⁱn^jé sⁱ nurok sz^á tyé b^át^á!
Var.:

Kit páj je p^á kulyⁱb^á,
átitá bⁱn^jé sⁱ nurok sz^á
ly-ázsung^á!
Sⁱ m^áj mulc b^ány in vojé
s-in bukurijé!

Gilvánfa (Baranya),1988. Orsós János "Flaskó", sz.1952. (N. I.- D. T.) AP 16133/a.

Jó karácsony estét! Ahány szál
szalma van a kunyhódon,
annyi jó és szerencse érjen!

Amennyi szalma van a kunyhón,
annyi jó és szerencse érje
[a benne lakókat]!
Még több pénz [legyen]
jókedvben és boldogságban!

Bunā sz^ár^á! Sz^á v^á gye drágul
Domn nurok sⁱ sz^án^át^átyé! M^áj
mulc b^ány sz^á v^á gye drágul Domn,
d^ákit páj^é p^á k^ász^á!
Házigazda:
Sz^á fic sz^án^át^áts!

Magyarmecske (Baranya), 1988. Orsós Lászlóné Ignác Mária, sz. 1921. Gilvánfa (Baranya) (-N. I.- D. T.) AP 16141/a.

Jó estét! A Jóisten adjon nektek
szerencsét és egészséget! Több
pénzt adjon nektek a Jóisten,
mint amennyi szalmát a házatokra!

Köszönjük! (Legyetek egészségesek!)

Bunā sz^ár^á lá kris^jun! `Zo v^á gye
nurok sⁱ sz^án^át^átyé! Kityé páj-ász p^á
k^ász^á, [átityé] g^álbényi in k^ász^á!

Magyarmecske (Baranya),1988. Ignác Mária, sz.1938. Gilvánfa (Baranya)(N. I.- D. T.) AP 16138/c.

Jó karácsony estét! Isten adjon
nektek szerencsét és egészséget!
Amennyi szalma van a házon, annyi
pénz legyen a házban!

Ticsán köszöntők:

Ázsungă nyé Dumnjézo multyé
krîsjun ku szănătătye, ku voje,
ku bukurije! Sză putyém pétrestyé
szănătosz, bukurosz ku tătă lume
sí ku tătă cără!

Házigazda:

Fij szănătosz!

Var.: Ásă szá-l gye drăgul Dumn!

Adjon a Jóisten több
karácsonyt egészséggel, jókedvvel,
boldogsággal! Hogy egészségben,
boldogságban tölthessük el
az egész országgal-világgal!

Köszönjük! (= Légy egészséges!)

Úgy adja meg a Jóisten!

Egyek (Hajdú), 1989. Serbán Mihály, sz. 1939. Téglás (Hajdú). AP 16488/a.

Dumnyézo nyé gye mulc práznyis
ku vóje sí ku szănătătye! Sză
putyém pétrestyé ku tătă şulădu!

Poroszló (Heves), 1989. Borsos Jánosné Lingurár Ilona, sz. 1952. Máriabesnyő (Pest). Mgt. 5588/A-11.

Adjon nekünk a Jóisten több
ünnepet jókedvvel és egészséggel!
Hogy eltölthessük az egész családdal!

Ugyanezek a köszöntő szövegek szolgálnak újévkor és húsvétkor is, csak az ünnep nevét változtatják meg. A ticsánoknál az is előfordul, hogy húsvétkor is eléneklék a kolindákat.

A karácsonyi énekek típusai

Az összesen hat dal mindegyikének van változata a fontosabb román népzenei gyűjteményekben, beleértve a magyarországi románok karácsonyi énekeit közlő köteteket is. Ez utóbbi elsősorban a dallamok és szövegek nagy földrajzi elterjedtségével magyarázható, mivel Magyarországon a két népcsoport között a földrajzi távolság miatt nem alakult ki kulturális kölcsönhatás. A beás és a román változatokat összehasonlító táblázatokban mutatom be. A bibliográfiában felsorolt gyűjteményekre rövidítésekkel utalok: BARTÓK 1966. [B.1.], BARTÓK 1967, 1975. [B.2.], DRAGOI é.n. [D.], KOZMA 1987. [K.], MARTIN 1987. [Ma.], MEDAN 1979. [M.], MÍRZA - SZENIK - PETRESCU - DEJEU - BEJINARIU 1978. [H.] A változatokat pedig a kötetek tagolása szerint sor-, típus-, illetve oldalszámok jelölik. Mivel az első dalnak kiterjedt magyar és erdélyi cigány dallamköre is van, így ezekből is bemutatok néhány példát az idézett gyűjteményekből, illetve saját gyűjtéseimből.

1.a) *Hásztă száră kă-j o száră.* Magyaramecske (Baranya): 2, Gilvánfa (Baranya): 1, Szedres (Tolna): 3, Nagydorog (Tolna): 1 változat.

1.b) *Kînd kokosu o kîntătu.* Poroszló (Heves): 1 változat.

1.c) *Hun tyé dusj māj, vāj băjásé?* Galambok (Zala): 1 változat, Zalakomár (Zala): 1 (távoli) változat.

1. a)

Hásztă száră kă-j o száră,
Kă-j száră krisjunuluj, māj,
O năszkut fijucu-l mik, māj,
În jászou bojilor, māj.

Ez az este olyan este,
Ez a karácsony este,
Meggzűletett a kisfiú,
Az ökrök jászolában.

Boj în kamyé kă l-or lat, māj,
Szusz în sjér kă l-or urkát, māj,
Szusz în sjér kă l-or urkát, māj,
Kă-j dă lá pârinc lăszăt, māj.

Az ökrök szarvukra vették,
Az égbe fölemelték,
Az égbe fölemelték,
Szülei elé letették.

Fásjé Damnyé, sjé māj fásjé?
Florilye-lyé gálbiny in kásză,
Kukos nyégri or kintát, māj,
Klopotyí ly-or trémurát, māj.

Magyarnecske (Baranya), 1988. Ignác Mária, sz. 1938. Gilvánfa (Baranya). AP 16138/c. Orsós Lászlóné Ignác Mária, sz. 1921. Gilvánfa (Baranya). (N. I. - D. T. AP 16141/j-k.)

Mit csinál a Jóisten?
Arany virágos a háza,
A fekete kakasok megénekelték,
A harangok megkondultak.

Kétsoros változata:

Ásztáj szárá kă-j o száră,
Kă-j szárá krisjunuluj, māj.

Ez az este olyan este,
Ez a karácsony este.

S-o năszkut fijucu-l mik, māj,
Ăn jászou bojilor, māj.

Megszületett a kisfiú
Az ökrök jászolában.

Boj ăn karnyé l-arunkát, māj,
Kukos nyégri l-or kăntát, māj.

Az ökrök szarvukra dobták,
A fekete kakasok megénekelték.
Szedres (Tolna), 1987. KONRAD Imre, 30 éves. Kézirat

I. b)

Kînd kokosu o kîntátu,
Zor dă zuvă sz-o lăszátu,
Zor dă zuvă nu sz-o lăsză,
Zor dă zuvă nu sz-o lăsză.

Amikor a kakas megszólalt,
Hajnalhasadás volt,
De nem hasadt a hajnal,
De nem hasadt a hajnal.

Kînd kokosu o kîntátu,
Dumnyé, răv or tyinzujitu,
Dumnyé, răv or tyinzujitu,
Stélyily-or pikát dă plînszu.

Poroszló (Heves), 1989. Borsos Lászlóné Lingurár Ilona, sz. 1952. Máriabesnyő (Pest), Mgt. 5588/A-5.

Amikor a kakas megszólalt,
Uram, nagyon megkínózták,
Uram, nagyon megkínózták,
Lehullottak a csillagok a sírástól.

I. c)

Hun tyé dusj māj, vāj băjásé?
Jo mă duk ku kasză-n szusz, māj,
Sză-m kuszészk jo fin ku flor, māj,
Sză-m fijé pă szărbător, māj.

Galambok (Zala), 1995. Bogdán György "Trécsu", sz. 1941. Zalakomár (Zala) (I.J.) CD329/4.

Hová mész, te beás ember?
Megyek a kaszával a hegyre,
Hogy szénát és virágot kaszáljak,
Hogy legyen az ünnepekre.

Román dallamváltozatok:

B2. 121., különösen: c-d, f-g. **D.** 96., 138., 165., 244., 276. Kétsoros: 26. + még 29 var. föl sorolva minden számnál és 120.

H. 183-187. Kolindák, 211-214. (5,5,6,6 szótag), 215. (hatszótagos). Epikus dalok.

K. 63., 188. old., 180. old. távoli változat.

M. 1-6., 8-9. (Soarele și luna), 22-24. (25.), 26-30. (Jerfa zidirii), 35-36. (Șarpele), 41-42., 45-46. (Surorile - Ziua și noaptea), 50., 53-54. (Fabule), 69-70. (Fata pețită de turci), 128-129., 135-136. (hatszótagos), 141-142., 147. (háromsoros), 153-156., 165. (háromsoros) (Păstorești), 194. (Proba dragostei), 220-227. (Mircasa moartă), 242. (hatszótagos) (Boala fetei).

Ma. 28., 29. old., 43. old. a dallam első fele, 46. old. a dallam első fele ismétlődik meg a második részben, 44. old. a 4. típus szövegváltozatával.

Fásjé Damnyé, sjé māj fásjé?
Florilye-lyé gálbiny ín kászä,
Kukos nyégri or kintát, māj,
Klopotyí ly-or trémurát, māj.

Magyarnecske (Baranya), 1988. Ignác Mária, sz. 1938. Gilvánfa (Baranya). AP 16138/c; Orsós Lászlóné Ignác Mária, sz. 1921. Gilvánfa (Baranya). (N. I. - D. T. AP 16141/j-k.)

Mit csinál a Jóisten?
Arany virágos a háza,
A fekete kakasok megénekeltek,
A harangok megkondultak.

Kétsoros változata:

Ásztáj szárá ká-j o szárä,
Ká-j szárá krisjunuluj, māj.

Ez az este olyan este,
Ez a karácsony este.

S-o nászkuť fíjucu-l mik, māj,
Ān jászou bojilor, māj.

Megszületett a kisfiú
Az ökrök jászolában.

Boj ān karnyé l-arunkát, māj,
Kukos nyégri l-or kántát, māj.

Az ökrök szarvukra dobták,
A fekete kakasok megénekeltek.

Szedres (Tolna), 1987. KONRÁD Imre, 30 éves. Kézirat.

I. b)

Kínd kokosu o kintátu,
Zor dā zuvā sz-o lászātu,
Zor dā zuvā nu sz-o lászä,
Zor dā zuvā nu sz-o lászä.

Amikor a kakas megszólalt,
Hajnalhasadás volt,
De nem hasadt a hajnal,
De nem hasadt a hajnal.

Kínd kokosu o kintátu,
Dumnyé, rāv or tyinzujitu,
Dumnyé, rāv or tyinzujitu,
Stélyily-or pikát dā plínszu.

Amikor a kakas megszólalt,
Uram, nagyon megkínozták,
Uram, nagyon megkínozták,
Lehullottak a csillagok a sirástól.

Poroszló (Heves), 1989. Borsos Lászlóné Lingurár Ilona, sz. 1952. Máriabesnyő (Pest). Mgt. 5588/A-5.

I. c)

Hun tyé dusj māj, vāj bājásé?
Jo māj duk ku kaszá-n szusz, māj,
Szä-m kuszészék jo fin ku flor, māj,
Szä-m fíjé pā szärbátor, māj.

Hová mész, te beás ember?
Megyek a kaszával aへgyre,
Hogy szénát és virágot kaszáljak,
Hogy legyen az ünnepekre.

Galambok (Zala), 1995. Bogdán György "Trécsu", sz. 1941. Zalakomár (Zala) (I.J.) CD329/4.

Román dallamváltozatok:

B.2. 121., különösen: c-d, f-g. **D.** 96., 138., 165., 244., 276. Kétsoros: 26. + még 29 var. fölsorolva minden számmal, és 120.

H. 183-187. Kolindák. 211-214. (5,5,6,6 szótag). 215. (hatszótagos). Epikus dalok.

K. 63., 188. old., 180. old. távoli változat.

M. 1-6., 8-9. (Soarele și luna). 22-24. (25.). 26-30. (Jerfa zidiri), 35-36. (Șarpele). 41-42., 45-46. (Surorile - Ziua și noaptea). 50., 53-54. (Fabule), 69-70. (Iata pețita de turci), 128-129., 135-136. (hatszótagos). 141-142., 147. (háromsoros). 153-156., 165. (háromsoros) (Păstorești), 194. (Proba dragostei). 220-227. (Mircasa moartă), 242. (hatszótagos) (Boala fetei).

Ma. 28., 29. old., 43. old. a dallam első fele, 46. old. a dallam első fele ismétlődik meg a második részben, 44. old. a 4. típus szövegváltozatával.

Román szövegváltozatok:

1.a) **B.2.** 103.c, 105.i, 108.a, 112.d. (120.a) **D.** 271.

1.b) **B.2.** 112.

1.c) **B.2.** 49. Távoli.

1. dallamtáblázat:

a a két majdnem teljesen azonos változat Magyarmecskéről.

b a kétsorosú szűkült változat Szedresről.

c a kissé eltérő, lassú, erősen díszített és ritmikailag is bonyolultabb (6/8, 7/8, 8/8, szemben az eddigi 3/4-del) változat Poroszlóról. Ha csak a beás változatokat nézzük, külön altípusba sorolható alulról induló sorai miatt, a román anyagban azonban mindegyik sortípus előfordul más-más összeállításban.

d-g a jellegzetes g-h-d (ill. h-g-d) kezdésű rokon dallamokból ad válogatást: *d* oláh cigány lakodalmi ének, magyar nyelvű refrénnel a második és negyedik sorban; *e* oláh cigány kolinda, szintén cigány nyelvű szöveggel; *f* román kolinda, *g* pedig magyar karácsonyi ének. A román és cigány dallamok szinte kizárólag nyolcszótagosak, a magyar anyagra a hatszótagosság jellemző.

h-j a h-(c)-d kezdésű román változatokat mutatja.⁸

k-ban összemosisódnak az eddig még jól körülhatárolható irányok: kezdete a g-h-d indítású csoporthoz sorolná, negyedik sora azonban alulról indul, c-re emlékeztetve.

Kadencia: változatos - 1, 3, 4, 5 [2] 1, 3. Az első sor kadenciája megszabja a következő sor irányát, így többféle apró változás következik be a dallam menetében. A forma mindig ABCD, amelyben B gyakran kezdődik A második motívumával vagy annak változatával.

A típus az erdélyi román anyagban rendkívül elterjedtnek látszik, kolinda, epikus és lakodalmi szövegekkel. A beás dalok mind dallamukban, mind szövegükben a román kolindákhoz kötődnek. A magyar anyagban „a régies pentachord dallamok egyik legerjedtebb típusa,⁹ a dallamhoz széleskörű, de összetartozó szöveganyag társul: legenda és látomásénekek, Szent Regina históriája (vö. Vargyas B. 7. típus),¹⁰ a szálláskereső Jézus vagy Szentcsalád, a 'bö' (gazdag) kovács története..., olykor ballada vagy énekbetétes mese. A dallam szövegei közt szerepel a *Virágok vetélkedése* elnevezésű középkori szövegtípus...¹¹ A magyar népdaltípusok katalógusá-ban a III (B) 38-as számot viseli. Az erdélyi cigányok számos román és magyar változatát ismerik és saját, cigány nyelvű változataik is vannak karácsonyi, illetve lakodalmi ének funkcióban. A dunántúli beásoknál énekbetétes mese dallamaként is előfordul.

Szöveg:

1. a. szövegének részletei gyakori elemek a román kolindákban. Teljesen azonos román változatot eddig még nem találtam.

1. b. töredék Jézus keresztre feszítéséről. A kötetekben mindkét szövegtípus más dallamokkal is társul.

2. *Ásztáj szárá kã-j o szárá*. Gilvánfa (Baranya): 2 változat.

Ásztáj szárá kã-j o szárá,	Ez az este olyan este,
Kã-j szárá krisjunuluj, mäj,	Ez a karácsony este,
În szárá krisjunuluj, mäj,	Karácsony este
O nãszkut fijucul noj, mäj.	Megszületett a kisfiúnk.
Boj îñ karnyé l-or urkát, mäj,	Az ökrök szarvukra emelték,
Szusz îñ sjér mäj, l-or urkát, mäj,	Az égbe fölemelték,
Kukos nyégri or kintát, mäj,	A fekete kakasok megénekelték,
Klopotyí ly-or trémurát, mäj.	A harangok megkondultak.

Gilvánfa (Baranya),1988. Orsós János "Flaskó", sz.1952. (N. l.- D. T.) AP 16133/a.

Ásztáj szárá kã-j o szárá,	Ez az este olyan este,
Kã-j szárá krisjunuluj, mäj,	Ez a karácsony este,
Kã-j szárá krisjunuluj, mäj,	Ez a karácsony este,
O nãszkut fijucul noj, mäj.	Megszületett a kisfiúnk.

Boj îñ karnyé l-or urkát, mäj,	Az ökrök szarvukra emelték,
Kukos nyégri or kintát, mäj,	A fekete kakasok megénekelték,
Kukos nyégri or kintát, mäj,	A fekete kakasok megénekelték,
Klopotyí ly-or trémurát, mäj.	A harangok megkondultak.

Gilvánfa (Baranya),1988. Orsós Brigitta, 8 éves. (N. l.- D. T.) AP 16131/i.

Román dallamváltozatok: B.2. 45.s, r. u.*Román szövegváltozatok*: ld. l. a.2. *dallamtáblázat*:

a a négy soros (ABBC) beás dallam.

b-d egy román és két cigány (egy magyar cigány és egy oláh cigány nyelvjárásban) kétsoros változat. Magyarországon és Gilvánfán a felnőttek l. a. romlott változatának tartják, amely leegyszerűsödött volna a gyermekek használatában. Ambitusa valóban szűkebb, és igazi hasonlóság a két dallam között csak a semleges negyedik sorban van. A román változatok is töredéknek tűnnek. Szövege l. a. rövidebb változata.

3. *S-á nusz Dumnyé, Dumnjézãvu*. Máriabesnyő (Pest): 2, Poroszló (Heves): 2, Egyek (Hajdú): 1 változat.

S-á nusz Dumnyé, Dumnjézãvu,	Urunk, Istenünk,
Ku tri fetyé dã zsidovu,	A három zsidólánnyal,
Hirisztosz d-á nusz.	Krisztusunk.

N-ác vãzut voj on fi d-á nusz?	Nem láttátok a fiúkat?
Sí dã l-ác fi vãzutu, mäj,	Még ha láttátok volna,
Nu l-ác fi kunoszkut.	Akkor sem ismertétek volna meg.

Máriabesnyő (Pest),1988. Nyerlucz Györgyné Nyerlucz Ilona. sz.1923. (B. Zs.) Mgt. 5525/A-18.

S-á nusz Dumnyé, Dumnjézãvu,	Urunk, Istenünk,
Ku tri fetyé dã zsidovu,	A három zsidólánnyal,
Hirisztosz d-á nusz.	Krisztusunk.

S-á nusz Dumnyé, Dumnjézãvu,	Urunk, Istenünk,
N-ác vãzut on fiv d-á mnyévu?	Nem láttátok a fiamat?
Hirisztosz d-á nusz.	Krisztusunk.

S-á nusz Dumnyé, Dumnyézävu, Sî dâ 1-âm fi väzutu-lyé, Hirisztosz d-á nusz.	Urunk, Istenünk, Még ha láttuk volna, Krisztusunk.
S-á nusz Dumnyé, Dumnyézävu, Sî dâ 1-âm fi väzutu-lyé, Nu 1-âm fi kunoszku.	Urunk, Istenünk, Még ha láttuk volna, Akkor sem ismertük volna meg.
S-á nusz Dumnyé, Dumnyézävu, Sî tyé-ntarsj-o krusj-in mászä, Hirisztosz d-á nusz.	Urunk, Istenünk, Fordulj, kereszt, az asztalon, Krisztusunk.
S-á nusz Dumnyé, Dumnyézävu, S-áj fi gäzdä szänätaszä, Hirisztosz d-á nusz.	Urunk, Istenünk, Legyen a gazda egészséges, Krisztusunk.

Poroszló (Heves), 1989. Borsos Lászlóné Lingurár Ilona, sz. 1952. Máriabesnyő (Pest). Mgt. 5588/B-10.

Román dallamváltozatok: B. 2. 95.

Román szövegváltozatok: B. 2. 87. D. 178., 204., 223., 242., 299., 301. Ma. 32-33. old.

3. dallamtáblázat:

a a szinte teljesen azonos két máriabesnyői,

b a poroszlói, illetve egyéki dallamot mutatja. A román változatokban (*c-f*) két azonos sor fog közre egy refrénsort (ABA), (kivéve *e*: BBC), a beás változatoknál minden sor önálló, és a két szélső a refrén (ABC). *a* nem következetes a refrén használatában, *s* a többi változattal szemben diszités is alig van benne, szinte csak a dallam vázát adja.

Kadencia: beás - 2 [3] román -1 [1], kivéve *f*: 1 [2]. A román változatok az első sorban egy (g_1), a másodikban két ($e_2 - g_1$) hanggal toldják meg a hangterjedelmet. A legnagyobb különbség a harmadik sorban van, ahol a beás dallamok már szinte alig mozdulnak el a záróhangról, míg a román változatok az első, ereszkedő sor ismétlését adják. Szótagszáma: 8. 8. 6, a két refrén nem azonos hosszúságú.

Szöveg: Rövid, de frappáns töredék. Szűz Mária neve minden változattól hiányzik, de az előadók tudják, hogy ő keresi a fiát. A beás szövegnek a rövid párbeszéd után vége szakad, esetleg köszöntőszöveg elemekkel egészül ki. A BARTÓK-kötetben a szöveg más dallamokkal szerepel.

Kä-d ászärä-sz tät áfärä. Máriabesnyő (Pest): 2, Poroszló (Heves): 2, Egyek (Hajdú): 1 változat.

Kä-d ászärä-sz tät áfärä, Däkä nu kréz, háj sî vézu, Florilyi dälbé,	Tegnap óta kinn vagyunk, Ha nem hiszed, gyere, nézd meg, Fehér virágok,
--	---

Kä-d ászärä-sz tät áfärä, Sî tyé-ntarsj-o krusj-in mászä, Florilyi dälbé, Sî fi gäzdä szänätoszu!	Tegnap óta kinn vagyunk, Fordulj, kereszt, az asztalon, Fehér virágok, Legyen a gazda egészséges!
--	--

Máriabesnyő (Pest), 1988. Nyerlucz Györgyné Nyerlucz Ilona, sz. 1923. (B. Zs.) Mgt. 5525/A-15.

Sî nyé lászä gäzdä-n kászä, Florilyi dälbé, Kä-d ászärä-sz tät áfärä.	Engedj be minket, gazda, a házba, Fehér virágok, Tegnap óta kinn vagyunk.
---	---

Dákã nu kréz, háj sí vézu, Florilyi dálbé, Sí színtyém ku hájnyé vézu.	Ha nem hiszed, gyere, nézd meg, Fehér virágok, Hogy zöld ruhában vagyunk.
--	---

Sí tyé-ntarsj-o krusj pã mászã, Florilyi dálbé, Damnyé, ðã-j gázdi vijácã!	Fordulj, kereszt, az asztalon, Fehér virágok, Uram, adj hosszú életet a gazdának!
--	---

Poroszló (Heves), 1989. Borsos Jánosné Lingurár Ilona. sz. 1952. Mártabesnyó (Pest). Mgt. 5588/A-6.

Román dallamváltozatok:

B.2. 61., különösen b. g. 1. Távoli: 45. t. 71. b. 73. pp. rr. ss.

D. 26. + még 29 var. felsorolva minden számnál. és 293. **M.** 118., 144., 157., 167., 219.

Román szövegváltozatok:

B.2. 55. a. **D.** 65. **H.** 149. **Ma.** 44. old. az 1. típus dallamváltozatával.

4. dallamtáblázat:

a-b háromsoros, középrefrénes forma. ABC.

c négyesorossá bővül, mivel az előadó C-vel indít, hogy kiegyenlítse a szabálytalannak tűnő formát:
CABC.

A román változatokban (*d-h*), melyek szintén mind háromsorosak, a két kezdő sortípusban van különbség: *d-e* - ABC, *f-h* - CBC.

Kadencia: azonos - 4 [VII], a C-vel kezdődőknél az első VII, illetve b3 - a harmadik sor így csak variált ismétlés. Szótagszáma: 8.8+refrén: 6.

Szöveg: Tipikus köszöntő, az ajtó előtt álló kolindálók kérnek bebocsátást, majd jókívánságokat mondanak a gazdának. A románban epikus szöveg is járul hozzá. A beás szöveg a kötetekben más dallamokkal szerepel.

5. Jár szá szkãldã Dumnyézãvu. Poroszló (Heves): 1, Egyek (Hajdú): 1 változat.

Jár szá szkãldã Dumnyézãvu, Léru-j Damnyé, Jár szá szkãldã, sí tyé-ntarábã, Léru-j Damnyé.	Fürdik a Jóisten, Uramisten, Fürdik, s kérdez tőled, Uramisten.
---	--

Nu-j máj bun, [ká] kálul bunu, Léru-j Damnyé, Nu-j máj bun [pã hászt pãmíntu], Léru-j Damnyé.	Nincs jobb, mint a jó ló, Uramisten, Nincs jobb a földön, Uramisten.
--	---

S-ín sztrãzijé, s-ín bãcijé, Léru-j Damnyé, Sí tyé-ðusjé, sí tyé-ãdusjé, Léru-j Damnyé.	Józanul is, részegen is, Uramisten, Fölvesz és hazavisz, Uramisten.
--	--

Nu-j máj bun, kã vomul bunu, Léru-j Damnyé, Fãsjé-s kãszã lingã drumu, Léru-j Damnyé.	Nincs jobb, mint a jó ember, Uramisten, Aki házat épít az út mellett, Uramisten.
--	---

Vin száľáji, száľujestyé, Léru-j Damnyé, Pá Dumnyézo-l pomínyestyé, Léru-j Damnyé.	Vendégek jönnek, s menedéket találnak ott, Uramisten, Megemlékeznek a Jóistenről, Uramisten.
Sí tyé-ntarsj-o krusj pá mászã, Léru-j Damnyé, Damnyé. dá-j gázdi vijácã, Léru-j Damnyé.	Fordulj, kereszt, az asztalon, Uramisten, Uram, adj a gazdának hosszú életet, Uramisten. ¹²

Poroszló (Heves), 1989. Borsos Jánosné Lingurár Ilona, sz. 1952. Máriabesnyő (Pest). Mgt. 5588/B-11.

Román dallamváltozatok: B.2. 56. a-c. Ma. 38. old. távoli változat.

Román szövegváltozatok: B.2. 82. a-h, különösen: a-b. D.17. Ma. 38. old. közeli változat.

5. dallamtáblázat:

a a beás dallamot mutatja. Négy soros, heteropodikus forma (3. 2. 3. 2), a második és a negyedik sor a refrén.

b-c közeli román változatai.

Kadencia a beás dallamnál: b3 [VII] 2. a románoknál: 4 [VII] 2. A szótagszám minden változatban azonos: 8. 4. 8. 4.

Szöveg: Pontosán követi a román mintát. Az Isten fürdés közben azon gondolkodik, hogy teremtményei közül melyik a legjobb a világon. Erre többféle tréfás választ kap. A beás változathoz kiharad maga a kérdés, és az emberen kívül csak egy teremtmény van megnevezve. Ennek ellenére ennek és a következő kolindának a szövege a viszonylag legteljesebb. A kötetekben más dallamokhoz tartozik.

6. *Ákulo szusz lá gyálu-l máré.* Poroszló (Heves): 2. Egyek (Hajdú): 1 változat.

Ákulo szusz lá gyálu-l máré O luminã. Májká Szfintã, Koringyé me Damnyé, koringyé me.	Ott fõnn a nagy hegyen Van egy mécses. A Szentanya, Áldj meg, Uram, áldj meg.
---	---

Dã pá szkãvín sjinyé sãgyé, Sãgyé, sãgyé? Májká Szfintã, Koringyé me Damnyé, koringyé me.	De a széken ott ki ül, Ki ül? A Szentanya, Áldj meg, Uram, áldj meg.
---	--

Bãzo csé (!) jé, nu-j luminã, Kã-j on szkãvín dã hogyinã, Koringyé me Damnyé, koringyé me.	Tényleg mi az, mert nem mécses, Az egy pihenõszék, Áldj meg, Uram, áldj meg.
--	--

Tãsj fivulyé, tãsj drãgulyé, Sjé c-o dã cijé májkã-lyé, Koringyé me Damnyé, koringyé me.	Hallgass fiacskãm, hallgass drãgãm, Nézd, mit ad anyãcskãd, Áldj meg, Uram, áldj meg.
--	---

Dovã cicã, dovã meré, Sí tyé-j zokã-n ráj ku lyelyé, Koringyé me Damnyé, koringyé me.	A két keblét, a két almát, Hogy játssz velük a mennyországban, Áldj meg, Uram, áldj meg.
---	--

Sí tyé-ntarsj-o krusj pã mászã,
S-áj fi gãzdã szãnãtaszã,
Koringyé me Damnyé, koringyé me.

Poroszló (Heves), 1989. Borsos Jánosné Lingurár Ilona, sz. 1952. Máriabesnyő (Pest). Mgt. 5588/A-4.

Fordulj, kereszt, az asztalon,
Legyen a gazda egészséges,
Áldj meg, Uram, áldj meg.

Kulo szuszu pã gyálu-l máré
Jeszt-o krusjé. Krusjé máré,
Koringyé me Damnyé, koringyé me.

Ott fõnn a nagy hegyen
Van egy kereszt. Egy nagy kereszt,
Áldj meg, Uram, áldj meg.

Dã pã szkãvín sjinyé sãgyé,
Sãgyé, sãgyé? Májkã Szfintã,
Koringyé me Damnyé, koringyé me.

De a széken ott ki ül,
Ki ül, ki ül? A Szentanya,
Áldj meg, Uram, áldj meg.

On fivuc mikuc lá brãcã,
On fivuc mikuc lá brãcã,
Koringyé me Damnyé, koringyé me.

Egy kis fiúcska van az ölében,
Egy kis fiúcska van az ölében,
Áldj meg, Uram, áldj meg.

Fivuc plínzsjé, sztáré n-áré,
Fivuc plínzsjé, sztáré n-áré,
Koringyé me Damnyé, koringyé me.

Sír a fiúcska, nyugõskõdik,
Sír a fiúcska, nyugõskõdik,
Áldj meg, Uram, áldj meg.

Tásj fivulyé, tásj drãgulyé,
Sjé c-o dá cij Májkã Szfintã,
Koringyé me Damnyé, koringyé me.

Hallgass fiacskám, hallgass drãgám,
Nézd, mit ad neked a Szentanya,
Áldj meg, Uram, áldj meg.

Dovã meré, dovã peré,
Dovã cicã, dá b-ã melyé,
Koringyé me Damnyé, koringyé me.

Két almát, két körtét.
A két keblemet,
Áldj meg, Uram, áldj meg.

Poroszló (Heves), 1989. Borsos Miklós, sz. 1929. Tiszastúly (Jász-Nagykun-Szolnok) és Borsos Miklósné Borsos Mária, sz. 1932. Tiszainoka (Jász-Nagykun-Szolnok). Mgt. 5588/B-16.

Kulo szuszu lá gyál máré
Árgyé, árgyé o luminã,
Koringyé me Damnyé, koringyé me.

Ott fõnn a nagy hegyen
Ég, ég egy mécses,
Áldj meg, Uram, áldj meg.

Sí pã szkãvín sjinyé sãgyé,
Sãgyé, sãgyé? Májkã Szfintã,
Koringyé me Damnyé, koringyé me.

És a széken ott ki ül.
Ki ül? A Szentanya,
Áldj meg, Uram, áldj meg.

Sãgyé, sãgyé Májkã Szfintã,
Ku doj porimbuc mik lá brãcã,
Koringyé me Damnyé, koringyé me.

Ül, ül a Szentanya,
Két kis galambbal az ölében,
Áldj meg, Uram, áldj meg.

Tásj fivulyé, tásj drãgulyé,
Sjé c-o dusjé Májkã Szfintã,
Koringyé me Damnyé, koringyé me.

Hallgass, fiacskám, hallgass, drãgám,
Nézd, mit hoz neked a Szentanya,
Áldj meg, Uram, áldj meg.

Dovă peré, dovă meré.	Két körtét, két almát,
Sî ty-áj zská-n ráj ku lyelyé,	Hogy játssz velük a mennyországban,
Koringyé me Damnyé, koringyé me.	Áldj meg, Uram, áldj meg.

Egyek (Hajdú), 1989. Serbán Mihály, sz. 1937. Téglás (Hajdú) és Serbán Mihályné Roskó Mária, sz. 1939. Egyek AP 16487/c

Román dallamváltozatok:

B.1. 16. **B.2.** 73. különösen h-m, p-s. **D.** 88., 96., 130-131., 259., 296.

K. 48. old. **M.** 119., 161. (Távoli: 125., 162., 164., 168-169.) **Ma.** 24., 45. old.

Román szövegváltozatok:

B.2. 84. **D.** 55., 79., 93., 205. **Ma.** 24. old.

6. *dallamtáblázat:*

a-b a két poroszlói változat. Aszimmetrikus háromsoros forma. Másfél sort énekelnek egybe, majd egy fél sor következik, amely helyenként refrénként funkcionál. Az igazi refrén a harmadik sor. Így az eredeti szótagszám: 8, 8, 10 - 8, 8+4, 4, 10-re változik. Előadásmódja az előző kolindákkal ellentétben rendkívül lassú, szinte vonatott.

Kadenciái: 4 [4]. Különlegessége az ivesen magasba emelkedő első sor d_2 -ről g_2 -re, egy esetben g_1 -ről g_2 re (!), de laposabb változata is eléri f_2 -t a második ütem elején. A román változatok egyike sem éri el g_2 -t, a „bújtatott” kadencia azonban a második sor közepén sok dallamra jellemző. *c*, bár alacsonyabban indít, mint *b* (*d* helyett *b-n*), első felében szinte azonos vele. A második sor második részében ellentétes irányban mozog, majd rövid, a záróhangról alig elmozduló, ötszótagos refrénsorral zár. A típus egyes dallamaiban előfordul a hosszú refrén. *d* refrénsora például kilenc szótagos. Dallamvonala laposabb, ami a román változatok nagyobb hányadára jellemző. Gyakori a g_1 -ről való felugrás is a középső tartományba. Itt a dallam a g_1 - d_1 kvinttel indul. *e* pedig kisszext ugrással kezdődik (g_1 - es_2). Az előbbiektől annyiban különbözik, hogy középső része is a *b-c-d* tartományban marad. Az utóbbi három példa kadenciái: *c* - 2 [2], *d* - 2 [3], *e* - 4 [2]. Szótagszámban *c* és *d* alapján megegyezik a beás változatokkal, csak a refrén rövidebb: 8, 8, 5, illetve 8, 8, 9. *e* szabályos hétszótagos forma. *f* távolabbi változatnak tűnik, mivel dallama két, csaknem egyforma ívet jár be. Kadenciái megegyeznek a beás dallamokéival, közepén levő refrénsora pedig, az előzőekkel ellentétben, teljesen azonos. Kétperiódusos tagolása önálló sorra lépteti elő a középrefrént.

Szöveg: Pontosan követi a román mintát: a Szentanya a nyűgösködő kis Jézusnak almát, körtét és a keblét kínálja. A kötetekben a szöveg más dallamokhoz tartozik.

IRODALOM - REFERENCES

BARTÓK BÉLA

1966 Volksmusik dcr Rumünen von Maramures.. Elhnumusikologische Schriflen. II. Faksimile - Nachdrucke. Herausgeben von D. Dille. Budapest: Editio Musica

1967 Carols and Christmas Songs (Colindc). Rumanian Folk Music IV. Edited by B. Suchoff. (2nd ed. 1975) The Hague: Martinus Nijhoff

DOBSZAY LÁSZLÓ - SZENDREI JANKA

1988 A magyar népdaltípusok katalógusa. 1/A-B. Budapest: MTA Zenetudományi Intézet. Also see in English: *Catalogue of the Hungarian folksong types*. I. Budapest: MTA Zenetudományi Intézet, 1989. DRAGOI, SABIN é.n. 303 Colinde. Craiova: Scrisul Românesc S.A.

KOZMA. EVA

1987 Cîntec populare Ioniânești din Ungaria. *Magyarországi román népdalok. Romanian tunes in Hungary*. Budapest: Tankönyvkiadó

KOVALCSIK KATALIN

1994 Florilyc da primâvarâ. *Tavaszi virágok*. Beás cigány iskolai énekkönyv (hangkazettával). *Spring flowers. Singing schoolbook for Boyash children* (with cassette). Pécs: Gandhi Középfiskola-Fii cu noi

MARTIN, EMÍLIA

1987 Sârbători calendaristice la românii din județul Bichis. /) *Békés megyei románok napiári ünnepei. Calendar holidays of the Romanians in Békés county.* Budapest: Tankönyvkiadó

MEDAN, VIRGIL

1979 Cînteec epice. *Epikus dalok. Epic songs.* Cluj-Napoca: Comitctiil Judetean dc Cultura și Educatie Socialistă

MÎRZA. TRAIAN - SZENIK ILONA - PETRESCU. GHEORGHE - DE.IEU. ZAMFIR -BEJINARIU, MIRCEA

1978 Folclor muzical din zona Huedin. *Hüedín környéki népzene. Folk music around Hüedín.* Cluj-Napoca: Comitctiil de Cultură si Educatie Socialist;! al Judetului Cluj et al.

ORSÓS ANNA

1997 Bcás-magyar kéziszótár. *Boyash-Hungarian Dictionary.* Kaposvár: Csokonai Vitéz Mihály Tanítóképző Főiskola

VARGYAS LAJOS

1976 A magyar népballada és Európa. 1-11. Budapest: Zeneműkiadó. Also sec in English: *Hungarian ballads and the European ballad.* Budapest: Akadémiai Kiadó. 1983.

A Zenetudományi dolgozatok 1990-91-es kötetében megjelent azonos című tanulmány új adatokkal bővített változata. A variant complemented with more recent data of an article of identical title published in Zenetudományi dolgozatok 1990-91.

8. A Bartók kötetetek román szövegeinek átírásán csak az. / példa 3-4. sorának utolsó szótagjánál változtattam, ahol az i betű külön szótagot alkot, ezért mellékjellel való ellátása zavaró. A cigány szövegekben a helytelen elválasztásokat javítottam. Néhány kottánál a kottaíró program szűkebb lehetőségei miatt változtatni kellett a díszítések kottaképen: a nyolcad-tizenhatod párt tartalmazó egységeket csak zászlós kottával lehetett leírni.

9. DOBSZAY-SZENDREI 1988.375.

10. VARGYAS 1976. II. kötet. 98.

11. DOBSZAY-SZENDREI 1988.375-376

12. Az egyes versszakok többször ismétlődnek.

Christmas Greeting among the Boyash Gypsies in Hungary

Christmas greeting was a prevalent custom among Boyash Gypsies a few decades ago. In conserving the tradition, there is a phase shift between the large masses of Boyashes living in Transdanubia and the Boyash island of a few families, the *titans* i.e. those living along the Tisza.

The Transdanubian Boyashes have long severed their ties with the Romanian-speaking areas, thus their language and culture constitutes an island. More recent influences come chiefly from surrounding Hungarians, and along the southern borders, from South Slavs. This explains why elements of their culture that sharply differ from that of the environment (e.g. intra-communal jurisdiction) have disappeared or are on the wane (e.g. folk customs associated with calendar holidays). That is why the Christmas greeting is mainly children's entertainment and a source of income today.

The situation is quite different among the *titans*. The elderly still remember that their parents had moved to their Hungarian habitat from around Oradea (in Hung. Nagyvárad) in the early 1910s. After a sojourn mainly in North-Eastern part of Hungary, in Szabolcs county, they eventually settled around Tiszafüred (Heves county)- Some of the middle-aged went further, scattering all over the country by family. The old *titans* thus do not speak the Romanian of a strongly reduced vocabulary designed for family use, which is used by the Transdanubians, because their stay here was not long enough to erode their lexicon. But even here the middle-aged are typically losing their vocabulary and this process is also accelerated by the splitting up of big families. Though the rapid changes also affect the traditions of the *titans* including the Christmas customs, the older generations still insist on them. Their recollections reveal how in their childhood and youth Christmas used to be celebrated and how it has changed by now. The preservation of the custom was facilitated by their former residence in Szabolcs, where the surrounding population also required the Gypsies to celebrate Christmas with nativity plays and songs and Christmas songs. In this way, the Christmas songs still have an important place in the musical tradition of the *titans*.

In the following, it will be presented how the two Boyash groups greet Christmas. After the description of the custom, the various types of greeting texts will be examined, followed by the songs which belong to various types of Romanian colindas (Christmas songs; Boyash variant: *cor in Ja*).

Description of the custom

Among *ticeans*, adults begin to practice the Christmas songs a week before the feast. Mihály Serbán¹ living in Egyek (Hajdú county) narrated the greeting of Christmas in the following way: " „ We gather and discuss which house [we'll go to]. For instance, we come here, well, here 's the family. Then this is locked, this door. Then we say: Slobod-ii pâ Dum'n'izo [set] pomenim May we glorify [lit. mention] God? - They say inside: Slobod [it] I You ma\ -We just begin with this [song]: Şi n'e lasct gazda-a easel May the host let us go inside. Then, when we haw said it, there are some, out of mischief, loo, who don't open the door but wait out the whole. Some let us tell half of it or a quarter, then let us in. He opens the door, lets us in, and then we tell it all inside. Thenwegoin. and take a seat, anddrink. " They always begin the mentioned song outside the door, and sing the rest by the table. The sequence is not fixed from here, the Christmas songs in Romanian are sometimes dotted with Hungarian ones. „Here we don't go to Hungarians, only in Szabolcs [we did]. There I used to say [Hungarian Christmas songs]: In the middle of the market, and: Shepherds of the herd, that's the fashion there even today. But here, we only sct}: it so, among ourselves. The Hungarians here don '1 even know the song. "

Two age groups go round to greet others. First the young ones set out to visit their parents, then the parents return the visit. There is no separation by gender, and the children are taken along.

„ // 's done so that first the young people seek out the old folks, then comes our turn, in the family Then we go to all houses. We sing it at every house at Christmas ew. We begin and recite it, around sewn, half past seven, eight. They first come to us, then we go with them, that's the sequence, to every house. One here, the other there, like that. And we also go when it 's not the family but good friends, or I don 7 know, we go. They come to its. They even come before we go, these goodfriends, and greet us. The ones we are older than. " When Mihály Serbán was young, the Christmas eve festival was much greater. Now they just sit and watch TV. Then, „// lasted to 4-5-6 o'clock in the morning. Then finally a place was decided upon where we should slay. It was the last house. You wouldn 'I leave from that house, we'd stay there. "

Mrs János Borsos living at Poroszló⁴ described the custom in a similar way, but instead of the television, she blamed the emergence of the social differences among the Rom for the disintegration: „ Last year, mine, this little one here also went [with us], she said the words after us. Now she has said: 'Mummy slum 'I we go to say the greeting'.' " 'We shan 'I, son.' No one has come to us, we won't go anywhere. So it is now: the rich don't go to the poor, the poor don't go to the rich, now exer\ :one '.y too good, you blow how it is, just like among the Hungarians. "

Thus, until most recently, Christmas greeting was the duty of adults among the *ticeans* from whom the children learnt the customs and the songs. That is why their repertory is relatively rich consisting of five colindas (one is known by the Transdanubians in another variant of text and tune), and the style of performance is also of a high standard. By contrast, in southern Transdanubia even the oldest people recall that only children have always gone around to say the greetings.

At Magyanecske in Baranya county and neighbouring Gilvánfa. a Boyash village by now, children of the same kinfolk gather after dark. They go from house to house, getting cakes and money everywhere. They continue the greetings in the morning of Christmas day. They only know two colindas of identical text, but these are also being replaced by other songs not associated with any occasion. Mi's László Orsós of Magyarmecske recalls, they used to sing dance tunes to zither accompaniment when she was a child. They saluted the house outside: *Buna sanil* (Good evening!), then they began to sing and dance. Today, children sing to the accompaniment of the accordion. There is a musician who goes round with his violin. If adults go and see each other, they only recite greeting texts.

No corindas are sung any longer at Christmas in the rest of Transdanubia, either, but in some villages the custom was alive up to the 70s, '80s. At Nagydorog in Tolna County, István Ignác⁶ last participated in the greeting custom in the early 1980s. Only men went, the women having to stay at home, lest they should bring ill luck to their neighbours. The greeting by men, especially by boys, brought good luck. In several villages in Tolna and Zala counties variants of the corindas sung in Baranya are still known. At Szedres next to Nagydorog the elderly know it in four-line version, the younger ones shortened to two lines. In Zala. other texts are sung to it. The families usually gather on Christmas eve, and sing songs not connected to calendar holidays and recite greetings without tunes.

Types of the texts of greetings

When speaking about the texts of the greetings, it was a generally formulated requirement that to be a good greeter you must "embellish" it nicely, that is. you should know as many greetings as possible. One of the fullest variants was dictated by Imre KONRÁD of Szedres, who took part for a few months in 1987 in elaborating the collected Boyash material. His variant is the following:

Man saying the greeting:

Buna d'imin'ata, mâi! Har sâ fiie,
thanks

ca-n' ajuns criş'unu-sta, mai! Cu
Christmas, ay!

pace şî cu sânâtat'e, şî cu voie,
spirits,

Good morning, ay! Let us say

that we have lived to see this

With peace and health, high

<p>și cu fală și cu bucurii, maj cu mult bin', maj cu mult nuroc. Dă la min' puțin, dă la Dimizo maj mult. Fugă rou, ca părou, vije bin'il'e, ca nălbjin'il'e! Chit'e (!) paj-ăs pă cul'ib-ast dă t'it'ije, at'it'e ban' dă piparoș să vă d'g Dimizo ăn fațaz dă cul'ibă! Să-m iirtet, că jo maj mult nu ștu! Host: Ammen, ammen!</p>	<p>pride and happiness, with much fortune and much luck. Less from me, more from the Lord God. May the evil run off like dew⁷, may the good come like bees! As many stalks of straw in the roof of this hut, so many bills of money may the Lord God give to the floor of your hut! May you forgive me that I don't know any more. Amen, amen!</p>
---	---

The first part of the greeting is always the salutation and the expression of gratitude for a merry Christmas. Among the Boyash, the word *măi* (dialectal *măi*, *băi*, *hăi*) always serves to address men (see Romanian *bre*, *bea* 'ay, well, oh'). It is always uttered emphatically, often sustained long, as if shouting. The formulae of well-wishing are familiar in the variants. The formula „*May you forgive me that I don't know any more*” must refer to the „embellishment”: he is sorry nothing else comes to his mind.

Some variants from Transdanubian Boyashes:

<p>Bună sara, măi! Ajunjem maj mult'e criș'un sănătoș, bucuroș, măi! No, vije bin'e, ca nălbjin'e, ăfugă rou, ca pîrou, măiii! Host: Fii sănătoș!</p>	<p>Good evening, ay! Let us live to see more Christmases, in health, happiness, ay!, Let the good come like bees, let the evil run away like the stream (?), aaay! Thank you! (Lit. Be healthy!)</p>
---	--

Poroszó (Heves c.), 1989. János Nyerges, b.1949 in Branovo okr. Nové Zámky, Slovakia (formerly Kisbaromlak, Zemplén c.)
Lives now among *ticeans*. Mgt. 5588/B-12.

<p>Bună sara la criș'un! Chit (!) fir dă paj'e ți-j pă cul'ibă, átit bin'e și nuroc să t'e bată! Var.: Chit paj ie pă cul'ibă, at'ita bin'e și nuroc să l-ajungă! Și maj mult ban' în voie ș-in bucurije!</p>	<p>Have a good Christmas evening! As many stalks of straw are on top of your hat, so much good and luck shall be yours! As many stalks of straw on this hut, so much good and luck shall be given to its inhabitants! Even more money [shall they have] in high spirits and happiness.</p>
---	---

Gilvínfa (Baranya c.), 1988. János "Fekő" Orsós, b.1952 (I. N. - T. D.) AP 16133/a.

<p>Bună sara! Să vă d'g dragul Dōmn nuroc și sănătat'e! Mai mult ban' să vă d'g dragul Dōmn, dăchit (!) paj'e pă căsă! Host: Să fiț sănătoș!</p>	<p>Good evening! May the Lord God give you luck and good health! May the God give you more money than stalks of straw for your house! Thank you! (=Be healthy!)</p>
--	---

Magyamecske (Baranya c.), 1988. Mrs László Orsós nee Mária Ignácz, b.1921. Gilvínfa (Baranya) (I. N. - T. D.) AP 16141/l.

Bună sara la criș'un!
 'Zo vă d'ę nuroc și sănăta'te!
 Chi'te (!) paj-ăs pă casă,
 [atit'e] galben'i în casă!

Magyarmecske (Baranya), 1988. Mária Ignácz b. 1938. Gilvánfa (Baranya) (I. N. - T. D.) AP 16138/c.

Have a good Christmas evening!
 May God give you much luck and good health!
 As much straw is on your house,
 so much money shall be in the house!

Ticean greetings:

Ajungă n'e Dum'n'ezo mult'e
 criș'un cu sănăta'te, cu voje,
 cu bucuri'e! Să put'em petreș'te
 sănătoș, bucu'ros cu tătă lume
 și cu tătă tara!

May the Lord God give you
 many christmases in good health, good spirits,
 happiness! That we may spend them
 in good health and happiness,
 together with the whole world!

Host: Fi'i sănătoș!
 Var.:
 Așa să-l d'ę dragul Domn!

Thank you! (Be healthy!)

May God grant it!

Egyek (Hajdu c.), 1989. Mihály Serbán, b.1939. Téglás (Hajdu) AP 16488/a

Dum'n'ezo n'e d'ę mult prazni'ș'
 cu voje și cu sănăta'te! Să
 put'em petreș'te cu tătă ș'uladu!

May the Lord God give us
 more holidays in good spirits and health!
 So that we could spend them
 with the whole family!

Poroszló (Heves c.), 1989. Mrs János Boros nee Ilona Lingurár, b.1952, Mánabesznyő (Pest) Mgt. 5588/A-11.

The same greeting texts are used at new year and at Easter, only the name of the holiday is replaced. Sometimes, the *ticeans* even sing the colindas at Easter.

Types of Christmas songs

The total of six songs have their variants in each major Romanian folk music collection, including volumes of the Christmas songs of Hungarian Romanians. The latter fact can chiefly be attributed to the wide geographical spread of the tunes and texts, because in Hungary no cultural interplay could evolve between the two ethnic groups owing to the large physical distance. I am going to show the Boyash and Romanian variants in comparative tables. I am going to refer with abbreviations to the collections listed in the bibliography: BARTÓK 1966. [B.I.], BARTÓK 1967, 1975. [B. 2.], DRAGOI n.d. [D.], KOZMA 1987. [K.], MEDAN 1979. [M.], MARTIN 1987. [Ma.], MÎRZA - SZENIK - PETRESCU - DEJEU - BEJINARIU 1978. [H.] The variants are indicated by line, type and page numbers, as arranged by the respective volumes. Since the first song has a multitude of Hungarian and Transylvanian Gypsy variants, I am going to present some from the cited volumes as well as from my own collections.

1.a) *Hasta sara că-j o sară.* Magyarmecske (Baranya): 3, Gilvánfa (Baranya): 1, Nagydorog (Tolna): 1, Szedres (Tolna): 3 variants.

1.b) *Cînd cocosu o cîntatu.* Poroszló (Heves): 1 variant.

1.c) *Hun'te duș' mări, vaj băiase?* Galambok (Zala): 1, Zalakomár (Zala): 1 (remote) variant.

1.a)

Hasta sara că-i o sară,
Că-j sara criș'unului, măi,
O născut fijuțu-l mic, măi,
În jasou bojilor, măi.

This evening is such an evening,
This Christmas evening,
The little boy has been born
In the manger of oxen.

Boj în com'e că l-or lot, măi,
Sus în ș'er că l-or urcat, măi,
Sus în ș'er că l-or urcat, măi,
Că-i dă la părint' lăsat, măi.

The oxen took him in their horns,
They lifted him to heaven,
They lifted him to heaven,
They put him in front of his parents.

Faș'e Domn'e, ș'e maj faș'e?
Floril'e-le galbin' în casă,
Cucoș n'egri or cîntat, măi,
Clopot'i l-or tremurat, măi.

What does the Lord God do?
His house is full of gold flowers,
The black cocks have sung it,
The bells have been rung.

Magyarcecske (Baranya), 1988. Mária Ignácz, b.1938 Gilvínfa (Baranya), AP 16138/c; Mrs László Orsós nee Mária Ignácz b. 1921 Gilvínfa (Baranya), (l. N.- T. D.) AP 16141/j-k

Its two-lined variant:

Astaj sara că-j o sară,
Că-i sara criș'unului, măi.

This evening is such an evening,
This Christmas evening.

Ș-o născut fijuțu-l mic, măi,
În jasou bojilor, măi.

The little boy has been born
In the manger of oxen.

Boj în com'e l-oruncat, măi,
Cucoș n'egri l-or cîntat, măi.

The oxen threw him onto their horns,
The black cocks sang him in their songs.

Szedres (Tolna), 1987. Imre KONRAD, aged 30. Manuscript.

1.b)

Cînd cocoșu o cîntatu,
Zor dă zuvă s-o lăsatu,
Zor dă zuvă nu s-o lăsa,
Zor dă zuvă nu s-o lăsa.

When the cock crowed
There was daybreak.
But the day did not break,
But the day did not break.

Cînd cocoșu o cîntatu,
Dumn'e, răv or t'inzujitu,
Dumn'e, răv or t'inzujitu,
Ștef'il-or picat dă plînsu.

When the cock crowed,
Lord, he was tortured badly,
Lord, he was tortured badly,
The stars fell off for crying.

Poroszló (Heves), 1989. Mrs László Borsos nee Ilona Lingurár, b.1952 Máriaesnyő (Pest), Mgt. 5588/A-5.

1.c)

Hun t'e duș' măi, vaj băiase?
Jo mă duc cu cosa-n sus, măi,
Să-m cusesc io fin cu flor, măi,
Să-m fiie pã sãrbãtor, măi.

Where are you going, you Boyash man?
I'm going with the scythe to the mountain,
To cut hay and flowers,
To have for the holidays.

Galambok (Zala), 1995. György Bogdán "Trécsu". b. 1941. Zalakerár (Zala), (J.I.) CD 329/4.

Romanian melodic variants

- B.2.** 121, esp.: c-d, f-g. **D.96.** 138, 165, 244, 276. Two-lined: 26 - another 29 variants listed with every number, and 120.
- K.** pages 63, 188. The latter is a remote variant.
- Ma.** pages 28-29; page 43: the first part of the melody; page 46: the first part of the melody is repeated in the second part; page 44: with the text variant of Type 4.
- M.1-6.** 8-9 (Soarele și luna), 22-24, 26-30 (Jerfa zidiri), 35-36 (Șarpele), 41-42, 45-46 (Surorile-Ziua și noaptea), 50, 53-54 (Fabule), 69-70 (Fata pețită de turci), 128-129, 135-136 (six-syllabic), 141-142, 147 (three-lined), 153-156, 165 (three-lined) (Păștoarești), 194 (Proba dragostei), 220-227 (Mireasa moartă), 242 (six-syllabic) (Boala fetei).
- H.** 183-187 Colinde. 211-214 (5,5,6,6 syllables), 215 (six-syllabic). Epic songs.

Romanian text variants:

- 1.a) **B.2.** 103c, 105i, 108a, 112d (120a) **D.271.**
- 1.b) **B.2.** 112.
- 1.c) **B.2.** 49. (remote)

Melody table 1:

- a* almost two identical variants from Magyarmecske.
- b* the variant reduced to two-line strophes from Szédes.
- c* somewhat different, slow, highly ornamental and rhythmically more intricate variant (6/8, 7/8, 8/8 as against 3/4 of the others) from Poroszló. Taking only the Boyash variants, it belongs to a separate subtype because of its lines starting low. In Romanian folk music, however, every line type occurs in different combinations.
- d-g* a selection of tunes related by their typical beginning of g-b-d (or b-g-d): *d* a Vlach Gypsy wedding song with a Hungarian refrain in lines two and four; *e* a Vlach Gypsy colinda, also in Romani; *f* Romanian colinda, *g* Hungarian Christmas song. The Romanian and Romani variants are nearly exclusively octosyllabic, the Hungarian stock is characterized by six syllables.
- h-j* present the Romanian variants beginning with b-(c)-d.
- In *k* the so far well-definable trends are intermixed: the beginning would range it in the group with initial g-h, but in line 4 it begins low reminding of *c*.
- Cadence:* diverse - 1, 3, 4, 5 [2] 1, 3. The cadence of line 1 determines the tendency of the next line, so several tiny changes occur in the progression of the melody. The form is always ABCD. B often ending with the second motive or its variant of A.

The type appears widespread in the Romanian material with colinda, epic and wedding texts. The Boyash songs are connected to the Romanian colinde in both text and tune. In Hungarian folk music, it is „one of the more widespread types of archaic pentachordal melodies”⁸, and „The melody is sung to a wide-ranging but related selection of texts: legend and vision songs, the history of St Regina (cf VargyasB, Type 7)⁹, Jesus or the Holy Family seeking lodgings, the history of the wealthy smith (often sung by beggars). A few texts used in folk devotions, and occasional ballads or tales with sung inserts [...] The texts [also] include the medieval type known as the *'rivalry of the flowers...'*”¹⁰ In *The catalogue of Hungarian folksong types* it is numbered III (B) 38. Gypsies in Transylvania know several of its variants, and they also have their own variants in Romani with christmas and wedding texts. Among Transdanubian Boyashes, it may also occur as the tune of folk tales with songs.

Text:

Elements of 1.a. are frequent in Romanian colindas. I have not found a completely identical Romanian variant yet. 1.b. fragment about the crucifixion of Christ. In the collections, both text types are coupled with other tunes as

well. I.e. The text is known all over Transdanubia, sung to *parlando* tunes among lyrical texts; see e.g. KOVALCSIK 1994 Vol.2:34. In Zala county it is regarded as *corinda* text. A variant of the first line (Where are you going, old man?) is frequent in Romanian *colinde* - with different continuation.

2. *Astai sara că-i o sară*. Gilvánfa (Baranya): 2 variants.

Astai sara că-i o sară,	This evening is such an evening,
Că-i sara crișunului, măi,	This christmas evening,
În sara crișunului, măi,	On christmas eve
O născut fiiuțul noi, măi,	Our little son was born.

Boi în com'e l-or urcat, măi,	The oxen lifted him on their horns,
Sus în ș'er măi, l-or urcat, măi,	They lifted him into heaven.
Cucoș n'egri or cîntat, măi,	The black cocks sang him,
Clopoți l-or tremurat, măi,	The bells began to toll.

Gilvánfa (Baranya). 1988. János "Flaskó" Orsós, b. 1952 (L. N. - T. D.) AP 16133/a.

Astai sara că-i o sară,	This evening is such an evening,
Că-i sara crișunului, măi,	This christmas evening,
Că-i sara crișunului, măi,	This christmas evening
O născut fiiuțul noi, măi,	Our little son was born.

Boi în com'e l-or urcat, măi,	The oxen lifted him on their horns,
Cucoș n'egri or cîntat, măi,	The black cocks sang him in their songs,
Cucoș n'egri or cîntat, măi,	The black cocks sang him in their songs,
Clopoți l-or tremurat, măi,	The bells began to toll.

Gilvánfa (Baranya). 1988. Brigitta Orsós, aged 8. Coll. as above. AP 16131/1.

Romanian tune variants: B.2. 45 s. r. u.

Romanian text variants: see 1.a.

Melody table 2:

a four-lined (ABBC) Boyash tune.

b-d a Romanian and two Romani two-lined variants (1 in Romungro and 1 in Vlach Gypsy dialects).¹¹ At Magyarnacske and Gilvánfa, adults claim it is the deteriorated variant of 1.a, simplified by the use of children. Its range is indeed narrower, and real connection can only be found in the neutral fourth line. The Romanian variants also seem to be fragments. Its text is the shorter variant of 1.a.

3. *Ș-a nus Dumn'e, Dumn'ezăvu*. Máriabesnyő (Pest): 2, Poroszló (Heves): 2, Egyek (Hajdú): 1 variants.

Ș-a nus Dumn'e, Dumn'ezăvu,	Lord, our God
Cu tri fețe dă jidovu,	With three Jewish lassies,
Hiristos d-a nus.	Our Christ.

N-aț văzut voj on fi d-a nus?	Haven't you seen our son?
Și dă l-aț fi văzutu, măi,	Even if you saw him,
Nu l-aț fi cunoscut.	You could not recognize him.

Máriabesnyő (Pest), 1988, Mrs György Nyerlucz nee Ilona Nyerlucz, b.1923 (Zs. B.) Mgt. 5525/A-18.

Ș-a nus Dumn'e, Dumn'ezăvu,	Lord, Our God,
Ku tri fețe dă jidovu,	With the three Jewish lassies,
Hiristos d-a nus.	Our Christ.

Ș-a nus Dumn'e, Dumn'ezăvu,	Lord, Our God,
N-aț văzut on fiv d-a mn'evu?	Haven't you seen my son?
Hiristos d-a nus.	Our Christ.

Ș-a nus Dumn'e, Dumn'ezăvu,	Lord, Our God,
Și dă l-am fi văzutu-l'e,	Even if we saw him,
Hiristos d-a nus.	Our Christ.

Ș-a nus Dumn'e, Dumn'ezăvu,	Lord, Our God,
Și dă l-am fi văzutu-l'e,	Even if we saw him,
Nu l-am fi cunoscutu.	We didn't recognize him.

Ș-a nus Dumn'e, Dumn'ezăvu,	Lord, Our God,
Și t'e-ntorș'-o cruș'-în masă,	Turn, cross, round on the table,
Hiristos d-a nus.	Our Christ.

Ș-a nus Dumn'e, Dumn'ezăvu,	Lord, Our God,
Ș-ai fi gazdă sănătosă,	May the host be healthy,
Hiristos d-a nus.	Our Christ.

Poroszló (Heves), 1989, Mrs László Borsos nee Ilona Lingurár, b.1952 Máriabesnyő (Pest). Mgt. 5588/B-10.

Romanian melodic variants: B.2. 95.

Romanian text variants: B.2. 87. D. 178, 204, 223, 242, 299, 301. Ma, pages 32-33.

Melody table 3:

a the nearly identical two tunes from Máriabesnyő.

b the tune of Poroszló and Egyek. In the Romanian variants (*c-f*) two identical lines flank a refrain line (ABA) (except for *e*: BBC), in the Boyash variants all lines are different (ABC). *a* is not consistent in the use of the refrain, and it has hardly any ornamentation, giving but the skeleton of the tune, unlike the rest of the variants.

Cadence: Boyash - 2 [3] Romanian - 1 [1], except for *f*: 1[2]. The Romanian variants add one tone in line 1 (g_1), and two in line two ($e_2 - g_1$). The biggest difference is in line three, where the Boyash tunes hardly move off the closing note, while the Romanian versions repeat the first descending line. Syllable number: 8,8,6, the two refrains not being identical in length.

Text: short but succinct fragment. The name of the Virgin is missing from every variant, but the performers all know she is looking for her son. The Boyash text is cut short after the dialogue or is completed at times with greeting formulae. In the BARTÓK volume, the text is coupled with other tunes.

4. *Că-d asară-s tăt afară*. Máriabesnyő (Pest): 2, Poroszló (Heves): 2, Egyek (Hajdú): 1 variants.

Că-d asară-s tăt afară, Dacă nu crez, hai și vezu, Flori'i dalbe,	We've been outside since yesterday, If you don't believe me, come and see, White flowers.
Că-d asară-s tăt afară, Și țe-ntorș'-o cruș'-în masă, Flori'i dalbe, Și fi gazdă sănătosu!	Since yeasterday we've been out, Turn round, cross, on the table, White flowers, May the host be healthy.

Máriabesnyő (Pest), 1988. Mrs György Nyerlucz nee Ilona Nyerlucz, b. 1923. (Zs. B.) Mgt. 5525/A-15.

Și n'e lasă gazdă-n casă, Flori'i dalbe, Că-d asară-s tăt afară.	Let us, host, into the house, White flowers, We've been out since yesterday.
Dacă nu crez, hai și vezu, Flori'i dalbe, Și sim'em cu hair'e verzu.	If you don't believe us, come and see, White flowers, That we are dressed in green.
Și țe-ntorș'-o cruș' pă masă, Flori'i dalbe, Domn'e, dă-i gazdă vijață!	Turn round, cross, on the table, White flowers, Lord, give the host a long life!

Poroszló (Heves), 1989. Mrs János Boros nee Ilona Lingurăr, b. 1952 Máriabesnyő (Pest) Mgt. 5588/A-6.

Romanian tune variants:

B.2. 61, especially b, g, l. remote: 45 t, 71 b, 73 pp, rr, ss.

M. 118, 144, 157, 167, 219. **D.26** = another 29 variants listed with every number, and 193.

Romanian text variants: **B.2.** 55 a, **H.** 149, **D.65.** **Ma.** page 44, with the melody variant of Type 1.

Melody table 4:

a-b three-line form with refrain in the middle, ABC.

c extended to four-line strophe, since the performer starts with C to round out the seemingly irregular form: CABC. In the Romanian variants (*d-h*), all of them three-lined, the types of the initial line differ:

d-e ABC, *f-h* CBC.

Cadence: identical - 4 [VII], in those beginning with C the first is VII or b3 - thus the third line is a varied repetition. Syllable number: 8,8+refrain: 6.

Text: Typical greeting, the colinda singers ask permission to enter, then recite good wishes. In Romanian, epic texts are also attached to it. The Boyash text has other tunes in the volumes.

5. *Iar să scaldă Dumn'ezăvu*, Poroszló (Heves): 1, Egyek (Hajdú): 1 variant.

Iar să scaldă Dumnyezăvu, Leru-i Domn'e, Iar să scaldă, și țe-ntrabă, Leru-i Domn'e.	The Lord God is having a bath, Lord Almighty, He's having a bath and asking you, Lord Almighty.
Nu-i mai bun, [ca] calul bunu, Leru-i Domn'e, Nu-i maj bun [pă hăst pămintu], Leru-i Domn'e.	Nothing is better than a good horse, Lord Almighty, Nothing better in the wide world, Lord Almighty.

Ș-în străzije, ș-în bățije, Leru-i Domn'e, Și t'e-duș'e, și t'-aduș'e, Leru-i Domn'e.	When you're sober, when you're drunk, Lord Almighty, It gets you and takes you home, Lord Almighty.
Nu-i mai bun, ca vomul bunu, Leru-i Domn'e, Faș'e-ș casa lingă drumu, Leru-i Domn'e.	Nothing's better than a good man, Lord Almighty, Who builds his house by the road, Lord Almighty.
Vin sălăji, sălujeș'te, Leru-i Domn'e, Pă Dumn'ezo-l pomîn'eș'te, Leru-i Domn'e.	Guests come and find shelter there, Lord Almighty, They remember the Lord God, Lord Almighty.
Și t'e-ntorș'-o cruș' pă masă, Leru-i Domn'e, Domn'e, dă-i gazdi viață, Leru-i Domn'e.	Turn round, cross, on the table, Lord Almighty, Give the host a long life, Lord Almighty. ¹²

Poroszló (Heves). 1989 Mrs János Borsos nee Ilona Lingurár, b.1952 Máriabesnyő (Pest) Mgt. 5588/B-11.

Romanian melodic variants: B.2, 56 a-c. Ma, page 38, remote variant

Romanian text variants: B.2, 82, a-h, esp. a-b. D.17. Ma, page 38, close variant

Melody table 5:

a shows the Boyash tune. Four-lined, heteropodal form (3. 2. 3. 2), the second and fourth lines being refrain.

b-c close Romanian variants.

Cadence in the Boyash tune: b3 [VII] 2, in the Romanian ones: 4 [VII] 2. The syllable pattern is identical: 8.4.8.4.

Text: closely follows the Romanian model. While taking a bath, God is wondering which of his creations is the best in the world. He gets several funny answers. In the Boyash variant, the question is omitted, and apart from man, a single creature is named. In spite of that, the text of this variant and the following colinda are the most complete. In the collections, it belongs to other tunes.

6. *Aculo sus la d'alu-l mare.* Poroszló (Heves): 2, Egyek (Hajdú): 1 variants.

Aculo sus la d'alu-l mare O lumină. Maica Sfintă, Corind'e meț Domn'e, corind'e meț.	Up there on the big mountain, There is a night-light. The Holy Mother, Bless me, oh Lord, bless me.
--	---

Da pă scavin ș'in'e șad'e, Șad'e, șad'e? Maica Sfintă, Corind'e meț Domn'e, corind'e meț.	But who's sitting there on the chair, Who's sitting? The Holy Mother, Bless me, oh Lord, bless me.
---	--

Bazo ce (!) ie, nu-i lumină, Că-i on scavin dă hod'ină, Corind'e meț Domn'e, corind'e meț.	What's that truly, it's no night-light, It's a chair for resting, Bless me, oh Lord, bless me.
--	--

Taş' fivul'e, taş' dragul'e,
Şe Ț-o da Țije maica-l'e,
Corind'e meț Domn'e, corind'e meț.

Listen, sonny, listen, darling,
Look what your mommy gives you,
Bless me, oh Lord, bless me.

Dovă Țiță, dovă mere,
Și te-i jocă-n rai cu l'eŃe,
Corind'e meț Domn'e, corind'e meț.

Her two breasts, the two apples,
That you may play with them in heaven,
Bless me, oh Lord, bless me.

Și te-ntorș'-o cruș' pã mäsã,
Ș-ai fi gazdã sănãtosã,
Corind'e meț Domn'e, corind'e meț.

Turn round, cross, on the table,
May the host be healthy,
Bless me, oh Lord, bless me.

Poroszló (Heves), 1989, Mrs János Borsos nee Ilona Lingurár, b. 1951 Máriabesnyő (Pest) Mgt. 5588/A-4.

Culo susu pã d'alu-l mare
Ieșt-o crușe. Crușe mare,
Corind'e meț Domn'e, corind'e meț.

Up there on the big mountain
There's a cross, a big cross,
Bless me, oh Lord, bless me.¹³

Da pã skavin șin'e șad'e,
Șad'e, șad'e? Maica Sfintã,
Corind'e meț Domn'e, corind'e meț.

But who's sitting there,
Who's sitting? The Holy Mother,
Bless me, oh Lord, bless me.

On fivuț micuț la brațã,
On fivuț micuț la brațã,
Corind'e meț Domn'e, corind'e meț.

She has a little boy in her lap,
A little boy's in her lap,
Bless me, oh Lord, bless me.

Fivuț plinje, stare n-are,
Fivuț plinje, stare n-are,
Corind'e meț Domn'e, corind'e meț.

The little boy's weeping, whining,
The little boy's weeping, whining,
Bless me, oh Lord, bless me.

Taş' fivul'e, taş' dragul'e,
Şe Ț-o da Țij Maica Sfintã,
Corind'e meț Domn'e, corind'e meț.

Listen, sonny, listen, darling,
Look what the Holy Mother's giving you,
Bless me, oh Lord, bless me.

Dovă mere, dovă pere,
Dovă Țiță, da b-a meŃe,
Corind'e meț Domn'e, corind'e meț.

Two apples, two pears,
My two breasts,
Bless me, oh Lord, bless me.

Poroszló (Heves), 1989, Miklós Borsos, b. 1929 Tiszasüly (Jász-Nagykun-Szolnok) and Mrs Miklós Borsos nee. Mária Borsos b. 1932. Tiszainoka (Jász-Nagykun-Szolnok) Mgt. 5588/B-16.

Culo susu la d'al mare
Arđe, arđe o luminã,
Corind'e meț Domn'e, corind'e meț.

Up there on the big mountain
A night-light is burning, burning,
Bless me, oh Lord, bless me.

Și pã scavin șin'e șad'e,
Șad'e, șad'e? Maica Sfintã,
Corind'e meț Domn'e, corind'e meț.

And who's sitting on the chair there,
Who's sitting? The Holy Mother,
Bless me, oh Lord, bless me.

Şad'e, şad'e Maica Sfintă,
Cu doi porimbuţ mic la braţă,
Corind'e me Domn'e, corind'e me.

The Holy Mother is sitting, sitting,
With two little pigeons in her lap,
Bless me, oh Lord, bless me.

Taş' fivul'e, taş' dragul'e,
Şe t-o duşe Maica Sfintă,
Corind'e me Domn'e, corind'e me.

Listen, sonny, listen, darling,
Look, what the Holy Mother's bringing you,
Bless me, oh Lord, bless me.

Dovă pere, dovă mere,
Şi t-ai juca-n raj cu l'eşe,
Corind'e me Domn'e, corind'e me.

Two pears, two apples,
That you may play with them in heaven,
Bless me, oh Lord, bless me.

Egyek (Hajdú). 1989. Mihály Serbán b. 1937 Tégliás (Hajdú) and Mrs Mihály Serbán nee Mária Roskó b. 1939 Egyek. AP 16487/c.

Romanian tune variants:

M. 119, 161 (remote: 125, 162, 164, 168-169). B. 1. 16.

K. page 48. B.2. 73 especially h-m, p-s. D. 88, 96, 130-131, 259, 296. Ma. pages 24., 45.

Romanian text variants: B.2. 84. D. 55, 79, 93, 205. Ma. page 24.

Melody table 6:

a-b two variants from Poroszkó. Asymmetrical three-line form. Two and a half lines are sung as one unit, followed by a half-line, used at times as a refrain. The real refrain is the third line. The original syllable pattern is: 8, 8, 10 changed to 8, 8+4, 4, 10. Its performing style is extremely slow, almost dragging, as compared to the other christmas colinde.

Cadences: 4 [4]. A special feature is the high-arching first line from d_2 to g_2 , once from g_1 to g_2 , but even a more levelled melodic contour reaches f_2 at the beginning of bar 2. None of the Romanian variants reach g_2 , but the "concoaled" cadence in the middle of line two characterizes several tunes. Though being lower than b (on b flat instead of d), e is nearly identical in the first half. In the second half of line two the motion is contrary, finished with a short pentasyllabic refrain hardly shifted off the closing note. In some variants of the type a long refrain can also be found. The refrain line of d, for instance, has nine syllables. Its melodic contour is flatter than the majority of the Romanian variants. The leap from g_1 into the middle register is also frequent. Here, the tune begins with the g_1 - d_2 fifth, while e starts with a minor sixth leap (g_1 -e flat₂). What separates it from the previous variants is its middle section remaining in the b flat-c-d interval. The cadences of the latter three examples: c - 2[2] d - 2 [3] e - 4[2]. As for syllable number, c and d basically coincide with the Boyash variants, but the refrain is shorter: 8,8,5, and 8,8,9. e is a regular seven-syllabic form. f seems to be a more remote variant, since the melody outlines two almost identical curves. Its cadences are identical with the Boyash tunes, its middle refrain - unlike the above said - is perfectly identical. Its articulation into two periods promotes the middle refrain to an independent line.

Text: Closely related to the Romanian pattern: the Holy Mother offers apples, pears and her breasts to the petulant Infant Jesus. In the collections, the text belongs to other tunes.

1. B. 1937 Tégliás (Hajdú c). Coll. K. KOVALCSIK. 1980. AP 16488/a Since all the data were collected by me, hereinafter I only give the initials of my colleagues: Zsuzsanna BÓDI: Zs.B., Tibor DERDÁK: T.D., János IGNÁC/: J.I., István NEMI- III: I.N. The numbers following the collection data refer to the number or" recording as catalogued in the sound archives of the Institute for Musicology of the Hungarian Academy of Sciences.
2. Condensed text. The additions and occasional lapses are given in square brackets (in the Boyash texts). In transcribing the Boyash texts I was helped by Endre TÁLOS and Dezső Attila HALÁSZ.
3. In the Hungarian version of the article, the transcription is practically identical with the onography as used in Boyash school education in Hungary' (ORSÓS 1997). In the English translation, the transcription of the Romanian dialect oi'I luiigaiy is adhered to: palatal consonants: d', l', n', ş', t'. The pronunciation off is similar to c of Serbian and Croatian. Open vowels: e, o; semivowels: i, u. In prosaic texts, accents are marked by underlining.
4. Nee Iлона Lingnrár. b. 1952 Máriabesnyö(Pest). 1989. Mgt. 5588/A-I 1.
5. Nee Mária Ignác/, b. 1921 Gilvánfa (Baranya). I/N.-T. D. 1988. AP 16141/m.
6. B. 1933.-111994.
7. DOBSZAY - SZENDREI 1992.349.
8. VARGYAS 1983. 120.
9. DOBSZAY- SZENDREI op.cit. 349.
10. Certain stipples repeated several times.

Dallamtáblázatok 1-6.

I. DALLAMTÁBLÁZAT/MELODY TABLE I

Lento, ♩ cca 106

a →
Há-szát-szárá *ká-j o szár-rá.* *Ká-j szár-rá kri - sju-nu - luj, máj.*
Ha-sta sa-ra *cá-ı o sa-rá,* *Cá-ı sa-ra cri - şu-nu - luj, máj.*

Parlando

b →
Á-szátj szár-rá *ká-j o szár-rá,*
A-staj sa-ra *cá-ı o - sa-rá,*

Lento, ♩ cca 102

c →
Kind ko - ko - su *o kin-tá - tu,* *Zor dá-zu - vâ* *s-o lâ - szár-tu.*
Cind co - co - şu *o cin-ta - tu,* *Zor dá-zu - vâ* *s-o lâ - sa-tu.*

Parlando, ♩ cca 66

d →
de Vuş - tji, vuş - tji, *ba-re še - jo,* *Ró - zsa lel - kem, ró - zsa.*

Tempo giusto ♩ 44

e →
Vuştjen, vuştjen, *mo ró - ma - le,* *Haj di - khen so* *ci di - khleş - na,*

Tempo giusto ♩ 20

f →
Po - go - rit a, *po - go - rit a,* *Po - go - rit a* *pe pâ - mân - tu,*

Lento, poco rubato ♩ 84-88

g →
A bú - za - me - zô - ben *Há - rom - fe - le vi - rág,*

Parlando, ♩ 140

h →
Ā Ce-ı sa-ra dá a-stâ sa - rá? *Ā Cá-ı sa-ra nâ - scutu - lu - i,* *Ā*

Magyarmecske (Baranya) AP 16141/j.
Magyarmecske (Baranya) AP 16138/c.

O ná-scut fi - ju-cu-l mik, māj, În jā-szo-u bo-ji-lor, māj.
O ná-scut fi - ju-tu-l mic, māj, În ia-so-u bo-ji-lor, māj.

Szedres (Tolna)

Kā-j szá-rá kri-i sju-mu-luj, māj.
Că-i sa-ra cri-i ș'u-nu-luj, māj.

Poroszló (Heves) Mgt. 5588/A-5.

Zor dā zu-vā nu s-o lā-szá, Zor dā zu-vā nu s-o lā-szá.
Zor dā zu-vā nu s-o lā-sa, Zor dā zu-vā nu s-o lā-sa.

Kolozsvár (Kolozs) AP 13128/b.

K-a-vi-le te man-ga-ven tu, Ró-zsa lel - kem, ró-zsa.

Bánffyhunyard (Kolozs) Mgt. 4576/A-29.

Sar pe-rel o Del te-la, Sar pe-rel o Del te-la!

D.138.

Dum-ne-zeu cu Păt-rul sfin-tu, Dum-ne-zeu cu Păt-rul sfin-tu.

Kodály Z.-Vargyas L. (1969): A magyar népzene, 319.

A leg-el - ső vi-rág A szép bú za - vi - rág.

B.2.121.c.

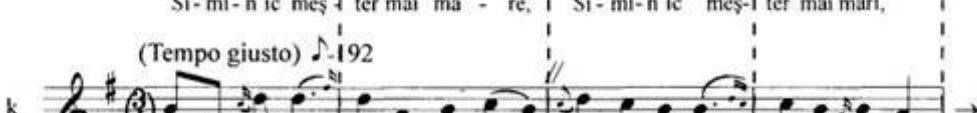
Că s'o ná - scut fi-ul sfin-tu, Ȑ Da-re d'-in-d'i pá pá - mánt.

Parlando, ♩ 140

i →
 Ȃ Când co - co - șiș ȁ și - o cȁn - ta tu. ȁ ũda 'n sus cȁ ȁ s' o scu - la - tu.

j →
 Si - mi - n' ic meș - ter mai ma - re, Si - mi - n' ic meș - ter mai mari,

(Tempo giusto) ♩ 192

k →
 A - sta - i fa - ta cea fru - moa - sȁ, Mȁn - dru și - o gȁ - tit ȁn ca - sȁ,

2. DALLAMTȁBLȁZAT/MELODY TABLE 2

(Tempo giusto) ♩ 114 ³

a →
 ȁ - sz tȁj szȁ - rȁ kȁ - j o szȁ - rȁ, Kȁ - j szȁ - rȁ kri - s tu - nu - luj, mȁj.
 A - stai sa - ra cȁ - i o sa - rȁ, Cȁ - i sa - ra cri - ș tu - nu - lui, mȁj.
 Parlando, ♩ 88 B245.r

b →
 The di - khen so na di - khea - nu, The di - khen so na di - khea - nu.
 Parlando, ♩ 176 B245.s

c →
 Co - bo - rȁt - o Dumne - ze - u, Co - bo - rȁt - o Dumne - ze - u.
 Parlando, ♩ cca 128 B245.n

d →
 Uș - t'en, uș - t'e - nȁ Ro - ma - le - re, Uș - t'en, uș - t'e(n) Roma - lere.

B.2. 121.6.

Iu - dași oș. Iu - dași da ba - hi, Gră-jă căt'a luș duj - ma-ni:
 Zu - a ma - re zi - du - ie, No - ptea tăt să ră - si - pe.
 La fe - rești me - re dom - neș - ti, La ob - loa - ce bu - su - toa - ce.

M. 23.
H. 185.

Giivánfa (Baranya) API6133/a.

Iu 5 ză - ră kri - sju - mi - lui, măi, O nă - șkut fi - ju - cu - t mik, măi;
 in se - ra cri - ș u - nu - lui, măi, O nă - șcut fi - ju - tu - l mic, măi.

3. DALLAMTÁBLÁZAT/MELODY TABLE 3

Lento, ♩ = 82 (ill. 76)

a

Să - nus Dum - nyé, Dum - nyé - ză - vu, Ku tri fe - tyé dă zsi - do - vu,
 Ș - a nus Dum - n e, Dum - n e - ză - vu, Cu tri fe - t'e dă ji - do - vu.

Parlando, ♩ = 54 (ill. 60)

b

Să - nus Dum - nyé, Dum - nyé - ză - vu, Ku tri fe - tyé dă zsi - do - vu,
 Ș - a nus Dum - n e, Dum - n e - ză - vu, Cu tri fe - t'e dă ji - do - vu.

Tempo giusto, ♩ = 136

c

Du - mi - ñe - că d' i - mi - ñea - ță, Ler fe - ti - ță d' o - t' i - țas ne gri!

d

Di - mi - ñea - ță mă scu - la - iu, Nie - ri - uoa - ră d' o - t' i - țî ñe - gri!

Tempo giusto, ♩ = 90

e

Și fi - cu - ta gaz - d' i - i - l'e,
 Nie - ri - uoa - ră d' o - t' i - țî ñe - gri!

f

D - în - tr' o da - re, d - în - tre ma - re, Și - a nos Dom - nu Dum - ne - ze - u!

Máriabesnyő (Pest) Mgt.5525/A-14;18.

Hi-ris - tos d-á nus.
Hi-ris - tos d-a nus.

Poroszló (Héves) Mgt.5588/B-14;10.

Hi-ris - tos d-á nus.
Hi-ris - tos d-a nus.

B.2.95.c.

Du - mi - ñe - cá d' i - mi - ñea - ña.

B.2.95.d.

Și pâ cap mã t'iep - tâ - na - re.

B.2.95.e.

Di - mi - ñea - ña sã scu - la.

B.2.95.f.

D-în - tre rá - sã - rit dã soa - re.

4. DALLAMTÁBLÁZAT/MELODY TABLE 4

a *Lento, ♩=52*

*Si nyé lá-szã, gáz-dã-n kã-szã,
Și n'e la-sã gaz-dã-n ca-sã,*

b *Lento, ♩=52*

*Kã d-ãszãrã-sz tãt á-fã-rã,
Cã d-a-sã-rã-sz tãt a-fã-rã,*

c *Tempo giusto, ♩=72*

*Și fi gáz-dã szã-nã-to-szu, Și nyé-ntorsj-o krusj pã mã-szã,
Și fi gaz-dã sã-nã-to-su, Și t'e-ntorș-o cruș pã mã-sã,*

d *Tempo giusto, ♩=104*

Tãt umbla Pet-re pe ra-iã,

e *Lento, parlando*

Scuțașcu lași bo-ieri mã-riu,

f *Tempo giusto*

La ro-șu dã rá-sã-ri-tu,

g *♩=104*

Colo-n dealu, du-pã deal.

h *♩=92*

Colo-nd'eal îi dup-on d'eal,

Poroszló (Heves) Mgt.5588/A-6.

Flo - ri - lyi dal - bé.
Flo - ri - li : dal - be.

Ká d - a - s - z á - r á - s t á t á - f á - r á
Că d - a - s - a - r á - s t á t a - f á - r á

Poroszló (Heves) Mgt.5588/B-15.

Flo - ri - lyi dal - bé.
Flo - ri - li : dal - be.

Dá - k á nu kréz, háj sí vé - zu.
Da - c á nu crez, hai și ve - zu.

Máriabesnyő (Pest) Mgt. 5525/A-17.

Flo - ri - lyi dal - bé.
Flo - ri - li : dal - be.

Sî fi gáz - dá szá - ná - to - su'
Și fi gaz - da sâ - nâ - to - su'

B.2.61.g.

Flo - ri - l'e - on z dal - be!
Tât um - bla Pet - re pe - rai.

B.2.61.l.

Flo - ri - l'e - n dal - be!
Scu - lați, scu - lați bo - jeri marj.

B.2.61.b.

Flo - ri - l'e - s dal - be!
Iăst' un pom mân - dru'n flo - rit.

M.167.

Flo - ri - le dal - be.
Co - lo - n dea - lu. du pă deal.

M.118.

Flo - ri - le dal - be.
Co - lo - n d'eal îi dup - on d'eal.

5. DALLAMTÁBLÁZAT/MELODY TABLE 5

Lento, ♩ 63

a

Jár szőszál - dí? / Dm-nve-zá - vu / Le - ru - tá / Iki - om - m /
jár sa - sal - dá / d - m - n e - z a - vu / le - ru - tá / Iki - om - m

Parlando, ♩ 184

b

Páectd eacce / Ior; frumost - sv. / Le / Doan; n

Parlando, ♩ 233

c

Co - lo - r sus; co - lo - r mai su - su / i e - ru - tá / Doam - ne!

6. DALLAMTÁBLÁZAT/MELODY TABLE 6

Lento, ♩ 54

a

Ku - lo szu - szu / pá / gva - lu - l / ma - ré. / Jest o cru - ste.
Cu - lo su - su / pá / d a - lu - l / ma - re / leşt o cru - ş c.

Parlando, ♩ cca 74

b

(2) Da pá szká - vi - nã / si - n e / sa - gve. / Sa - gve, sa - gve /
Da pá sca - vã - nã. / si - n e / şa - d e. / Sa - d e, sa - d e /
(1) A - ku - to - szu - la / gva - lu - l / ma - ré / O lu - mi - nã /
A - cu - lo sus / la / d a - lu - l - ma - re / O lu - mi - nã

Tempo giusto, ♩ 126

c

Scris o Dom - na. / ce - o mai seri - su? / Scris - o mea - se

Tempo giusto, ♩ 110-116

d

Cju - curi: vier - d e / de mã - ta - sã / Cju - curi vier - d e

♩ 86

e

Co - lo - co - lo / du - pă d'cal / Est e - on drag d e

Andante

f

Ntri cor - nuri de / me - se. Doam - ne! / Ntri cor - nuri de me!

Porozsló (Heves) Mgt. 5588/B-11.

1. *lár szá szál dá sí vé n-trá-bá, L'e - ru-i Dam - nye*
 2. *lár szá szál dá și t'e-n-tra-bá, L'e - ru-i Dom - n'e!* B.2.56.a.

3. *Că-itur-mă d'e oi n sâ-la-su L'e - ru-i Doamn'!* B.2.56.c.

4. *Sus in vâr - fu mun-t'e-lu - i, L'e - ru-i Doamn'!*

Porozsló (Heves) Mgt. 5588/B-16.

1. *Kru - sjé má - ré, á Ko-rin - gyé me Dam - nye, ko - rin - gyé me*
 2. *Cru - şe ma - re, á Co-rin - d'e me Dom - n'e, co - rin - d'e me*

Porozsló (Heves) Mgt. 5588/A-4.

1. *Máj - ká S:fin - tâ, á Ko-rin - gyé me Dam - nye, korin-gyé me*
 2. *Mái - ca S:fin - tâ, á Co-rin - d'e me Dom - n'e, corin-d'emé.*

B.2.73.h.

3. *și scâ - u - Ńe. Co - rin - d'e mi Doana!* B.2.73.r.

4. *ăe mă - ta - sâ, Co-rin-d'e mi-și Doam - Ńe, co - rin-d'e!* M.119.

5. *pă-cu-rar, Cu flu - ie - ru d'e d-ul - tar,* B.1.16.

6. *Ihai co - rin - de! Ntri cor - nuri de mes.*

